

ISSN: 2198-4999

INTERNATIONAL JOURNAL OF LANGUAGES' EDUCATION AND TEACHING

International Journal of Languages' Education and Teaching (IJLET) is an online internationally refereed journal that is published quarterly since 2013.

*Year 5 Volume 5 Issue 1
April 2017*

www.ijlet.com

International Journal of Languages' Education and Teaching (**IJLET**) is an online international refereed journal that is published quarterly. Lingual, scientific and legal responsibility of all articles which are published in **IJLET** belongs to author; rights of publication belong to www.ijlet.com. The articles cannot be published, printed or copied partly/fully without **IJLET**'s written permission. Editorial Board is free to publish or not to publish articles which are sent. Once authors send a manuscript, it is not given back.

Indexed by

Modern Language Association MLA, Asian Education Index, ERIH Plus, Directory Of Open Access Journals DOAJ, Germany National Library, Turkish Education Index, ABL Universitat Bibliothek Leipzig, SOBIAD, German Institute of Global and Area Studies GIGA, Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung WZB, Bibliotek Hamburg, Elektronische Zeitschriften Bibliothek EZB, Directory of Open Access Scholarly Resources ROAD, Google Scholar, Index Copernicus International, Open Academic Journals Index OAJI, Sjournals, Global Impact Factor GIF, InfoBase Index, Advanced Science Index, Open Access Library, Scientific Indexing Services SIS, Cite Factor Academic Scientific Journals, Journal Index, Social Sciences Index ASOS, WorldCat OCLC, Academic Keys, Research Bible, Directory of Research Journal Indexing and Measure of Journal Quality IFSIJ.

EDITOR

Assoc. Prof. Dr. Mesut GÜN

ASSOCIATE EDITOR

Muhammet Raşit MEMİŞ

EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Peter COLLIANDER – Prof. Dr. Ünal ABALI

Prof. Dr. Ruggero Vimercati SANSEVERINO – Assoc. Prof. Dr. Mehmet ÇİÇEK

Assoc. Prof. Dr. Banu YANGIN AKTÜRKOĞLU – Assoc. Prof. Dr. Faik KANATLI

Assoc. Prof. Dr. Mehmet CANBULAT – Assoc. Prof. Dr. Mustafa YILDIZ

Assoc. Prof. Dr. Halit KARATAY – Assoc. Prof. Dr. Celal DEMİR

Assoc. Prof. Dr. Ali GÖÇER – Assoc. Prof. Dr. Ahmet AKKAYA

Assist. Prof. Dr. Dr. Ömer Tuğrul KARA

ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Funda TOPRAK – Prof. Dr. Muhammet YELTEN

Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM – Prof. Dr. Muhittin ELİAÇIK

Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK

CONTENTS

Abdulkadir KIRBAŞ – *Effects of Cooperative Learning Method on The Development of Listening Comprehension and Listening Skills*, p. 1-17.

Adem AYDEMİR – *A Research on the Hapax Legomenons of Turkish in The Book of Dede Korkut/Dede Korkut Kitabı'nda Tek Kullanımlık Türkçe Sözcükler Üzerine Bir İnceleme*, p. 18-78.

Ahmet Zeki GÜVEN – *A Bard in the Context of Values Education: Neset Ertas / Değerler Eğitimi Bağlamında Bir Ozan: Neşet Ertaş*, p. 79-89.

Amir TOGHYANI KHORASGANI & Mansour KHANEHGIR – *Teaching New Vocabulary to Iranian Young Fl Learners: Using Two Methods Total Physical Response and Keyword Method*, p. 90-100.

Süleyman YÜCE & Ayşe Nur KUTLUCA CANBULAT – *Elementary Teachers' Opinions About Their Competence Regarding School Readiness in Literacy Teaching / Sınıf Öğretmenlerinin İlkokuma Yazma Öğretiminde Okul Olgunluğunu Belirleme ve Kullanma Yeterliklerine İlişkin Görüşleri*, p. 101-123.

Betül ÖZCAN DOST & Tuğçe Elif TAŞDAN – *An Intertextual Analysis: Snow White and Snow White and The Huntsman / Metinlerarasılık Bağlamında Bir İnceleme: Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler İle Pamuk Prenses Ve Avcı*, p. 124-131.

Bilge METİN TEKİN & Korkut Uluc ISISAG – *A Comparative Analysis of Translation Strategies in The Turkish Translation of Songs in Walt Disney's Animated Musical Movies: "Hercules" and "Frozen"*, p. 132-148.

Birol BULUT – *Social Problems in Orhan Kemal's 'Kanlı Topraklar' / Orhan Kemal'in 'Kanlı Topraklar' Adlı Romanında Sosyal Meseleler*, p. 149-169.

Sündüz ÖZTÜRK KASAR & Didem TUNA – *Shakespeare in Three Languages: Reading and Analyzing Sonnet 130 and Its Translations in Light of Semiotics*, p. 170-181.

Dilek KAPLANKIRAN – *Plant Names Formed By Using Names of Black and White Color in Kazakh Turkish / Kazak Türkçesinde Ak ve Kara Renk Adlarının Kullanımıyla Oluşan Bitki Adları*, p. 182-210.

Erhan AKIN & Seyithan KARA – *Cooperative Effect of Academic Achievement of Students in Teaching The Learning Approach The Word Meaning of Topic / İşbirlikli Öğrenme Yaklaşımının Kelimede Anlam Konusunun Öğretiminde Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi*, p. 211-222.

Erkan HİRİK – *Numbers in Proverbs of Turkish World and Their Semantic Field / Türk Dünyası Atasözlerinde Sayılar ve Anlam Alanları*, p. 223-241.

Erol DURAN & Betül Sezgin TUFAN – *The Effect of Open-Ended Questions and Multiple Choice Questions on Comprehension / Açık Uçlu Sorular İle Çoktan Seçmeli Soruların Anlamayı Etkileme Durumları*, p. 242-254.

Esra LÜLE MERT – *Visual Literacy Proficiency of 6th and 8th Grade Students / 6. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Görsel Okuryazarlık Yeterlilikleri*, p. 255-266.

Esra AKMAN – *Interdisciplinary Relationship Between Translation Studies and The Science of Tafsir / Çeviribilim ve Tefsir Bilimin Disiplinlerarası İlişkisi*, p. 267-285.

Fatma SUSAR KIRMIZI – *Developing The Attitudes Towards Screen Reading Scale (ATSRS): A Validity and Reliability Study / Ekrandan Okumaya Yönelik Tutum Ölçeğinin (EKYÖTÖ) Geliştirilmesi: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması*, p. 286-301.

Figen ÖZTEMEL & Mustafa KURT – *Transmission of Cultural Specific Items into English Translation of "Dear Shameless Death" By Latife Tekin*, p. 302-320.

Mete Kaan KAYNAR & Gökhan AK – *A 'Language' of Modernization: Culture and Art Education in The Village Institutes*, p. 321-332.

Gülfidan AYTAŞ – *The Fragments of the Term "Comon Ground" During Oral Translation / Sözlü Çeviride Ortak Zemin Bilgisinden İzler*, p. 333-344.

Hanife Nalan GENÇ – *Cyclical Structure in the Plays 'The Bald Soprano', 'Waiting For Godot' and 'Maids' / 'Kel Şarkıcı', 'Godot'yu Beklerken' ve 'Hizmetçiler' İsimli Oyunlarda Çevrimsel Yapı*, p. 345-358.

Hatice Kübra KOÇ – *The Preferences of in-Service Elt Teachers' Language Learning Strategies in Their Own Language Learning Process*, p. 359-376.

Hilal AKÇA – *Creative Writing Education For Gifted Children / Üstün Yetenekli Çocuklarda Yaratıcı Yazma Eğitimi*, p. 377-393.

Hüseyin ARAK – *An Example For Portfolio Preparation in German Teacher Training*, p. 394-409.

İsmail YAMAN – *Using Nasreddin Hodja Stories in English As a Foreign Language (Efl) Classrooms*, p. 410-420.

Jaya Nur IMAN – *A Quasi-Experimental Study On Using Short Stories: Statistical and Inferential Analyses On The Non-English Major University Students' Speaking and Writing Achievements*, p. 421-433.

Kamil İŞERİ & Ekin ŞEN – *Review of Turkish Scientific Texts On Teaching Turkish As a Foreign Language / Yabancılara Türkçe Öğretiminde Türkçe Bilimsel Metinlerin İncelenmesi*, p. 434-446.

Maria E. Lemus-Hidalgo – *The Role of Teachers' Experiences in The Construction of Their Knowledge and Beliefs: A Case Study of English Language Teaching in Mexico*, p. 447-461.

Mehmet CANBULAT & Bayram BIÇAK & Gizem UYUMAZ – *Assessment and Evaluation Approaches Used By Teachers of Turkish / Türkçe Öğretmenlerinin Kullandıkları Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımları*, p. 462-477.

Mehmet Cem ODACIOĞLU & Chek Kim LOI & Fadime ÇOBAN – *An Analysis of City of Glass By Paul Auster From A Postmodernist Perspective*, p. 478-486.

Mehmet KARA & Betül (ŞİHLAROĞLU) YILDIRIM – *Formulaic Expressions in Nasreddin Hodja Stories / Nasreddin Hoca Fıkralarında Kalıp Sözcükler*, p. 487-498.

Murat TAN – *"Zulmet" Poem, As A Starting Place of Escaping To Imaginary Country in Ahmet Hashim / Ahmet Haşim'de Ötelere Kaçışın Başlangıç Yeri Olarak "Zulmet" Şiiri*, p. 499-510.

Ömer KEMİKSİZ – *Assessment of Articles On Listening Skill / Dinleme Becerisi Üzerine Yazılan Makalelerin Değerlendirilmesi*, p. 511-531.

Saadet ZORALOĞLU & Banu AKTÜRKOĞLU – *Examination of A Reading-Writing Textbook in Terms of Qualified Reading-Writing, Curriculum and Developmental Features / Bir İlkokuma Yazma Kitabının Nitelikli Okuma-Yazma, Öğretim Programı ve Gelişimsel Özellikler Açısından İncelenmesi*, p. 532-561.

Sedat BALLYEMEZ – *Some Assessments on The Competencies in Special Area of Turkish Teachers About Gerunds and Infinitives Group / Türkçe Öğretmenlerinin Fiilimsi Grupları Konusundaki Alan Yeterliliklerine İlişkin Bazı Değerlendirmeler*, p. 562-587.

Sedat MADEN & Aslı MADEN & Emrullah BANAZ – *A Content-Analysis Regarding Postgraduate Theses Prepared On Media Literacy / Medya Okuryazarlığı İle İlgili Lisansüstü Tezler Yönelik Bir İçerik Analizi*, p. 588-605.

Selen RAMOS – *The Impact of Speaking Component of An Institutional Test on Bilingual Students' Anxiety Level*, p. 606-617.

Sibel OKUYAN – *Interpreter Training Curriculum in Turkey: The Case of Sakarya University*, p. 618-630.

Suzan KAVANOZ – *An Explanatory Mixed Method Study On Pre-Service Language Teachers' Communication Apprehension Towards Their Instructors*, p. 631-650.

Kasım ACAR & Erşad TAN & Umut BALCI – *Tourism Oriented German Foreign Language Study Books Analysis on Intercultural Competence / Turizm Odaklı Almanca Ders Kitaplarının Ülke Bilgisi Bağlamında Analizi*, p. 651-672.

Ürün ŞEN-SÖNMEZ – *The Reflections of The Idea Movements of The Second Constitutional Period in Ashâb-I Kehfimiz / Ashâb-ı Kehfimiz Adlı Hikâyede II. Meşrutiyet Devri Fikir Hareketlerinin Yansımaları*, p. 673-689.

Üzeyir SÜĞÜMLÜ – *A Theoretical Study Upon Learner Autonomy / Öğrenci Özerkliği Kavramı Üzerine Kuramsal Bir Çalışma*, p. 690-708.

Yaprak Pelin ULUIŞIK – *The Ring in The Folk Stories / Halk Anlatılarında Yüzyük*, p. 709-727.

Yeşim IŞIK – *A Work Written in Iran Under The Influence of Ince Memed I: Madiyan Dağı Üzerinde Bir Çerağ / İran'da İnce Memed I'in Etkisi Altında Yazılan Bir Eser: Madiyan Dağı Üzerinde Bir Çerağ*, p. 728-744.

Hayrettin AYZAZ & Yıldız YENEN AVCI – *Speaking Education in Turkish Lesson Teacher Guide Books / Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitaplarında Konuşma Eğitimi*, p. 745-760.

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 5, Issue 1, April 2017, p. 562-587

Received	Reviewed	Published	Doi Number
15.02.2017	10.03.2017	24.04.2017	10.18298/ijlet.1682

**SOME ASSESSMENTS ON THE COMPETENCIES IN SPECIAL AREA OF
TURKISH TEACHERS ABOUT GERUNDS AND INFINITIVES GROUP**

*Sedat BALLYEMEZ*¹

ABSTRACT

Infinite verb forms, the verb is similar to due to be able to connect new words to them. These characteristics of infinite verb forms, has entered into the curriculum. 8th grade Turkish curriculum of secondary schools was highlighted this aspect of infinite verb forms. Teaching of some information to the students during the teaching process is related to the adequacy of the teacher's field knowledge. In this study, competencies in special area of the Turkish teachers about gerunds and infinitives group were examined. 103 Turkish teachers who worked in secondary schools participated in the research. A data collection form was used to collect data in the study, which was prepared by the researcher and reviewed by experts. Seven sample sentences were given to participant teachers in the study it was requested to explain whether or not there is a infinite verb form in these sentences. The explanations written by the teachers for the questions were examined and it has been tried to be determined that teachers have enough knowledge about infinite verb forms or not. Of the 103 teachers who participated in the study, only 4 teachers had written the correct explanation for all the questions. Sixty-five percent of teachers did not write the correct explanation for any question. These results show that the competencies in special area about the gerunds and infinitives groups of the teachers in the working group are not enough.

Key Words: Competencies in special area, infinite verb forms, gerunds and infinitives group, words connected to infinite verb forms, word group

**TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN FİİLİMSİ GRUPLARI KONUSUNDAKİ
ALAN YETERLİLİKLERİNE İLİŞKİN BAZI DEĞERLENDİRMELER**

ÖZET

Fiilimsiler, kendilerine yeni kelimeler bağlayabilmeleri nedeniyle fiile benzer. Fiilimsilerin bu karakteristik özelliği, öğretim programına da girmiştir. Ortaokul 8. sınıf Türkçe dersi öğretim programında fiilimsilerin bu özelliği vurgulanmıştır. Öğretim sürecinde öğrencilere bazı bilgilerin öğretilmesi, öğretmenin bilgisinin yeterliliği ile ilişkilidir. Bu çalışmada Türkçe öğretmenlerinin fiilimsi grupları konusundaki alan bilgisi incelenmiştir. Araştırmaya ortaokullarda görev yapan 103 Türkçe öğretmeni katılmıştır. Çalışmada veri toplamak için araştırmacı tarafından oluşturulan ve uzman görüşünden geçen bir veri toplama formu kullanılmıştır. Çalışmada katılımcı öğretmenlere 7 örnek cümle verilmiş ve bu cümlelerde fiilimsi grubu olup olmadığının açıklanması istenmiştir. Öğretmenler, açıklamalarını formun ilgili bölümüne yazmışlardır. Öğretmenlerin sorular için yazdığı açıklamalar incelenmiş ve bu yolla öğretmenlerin fiilimsi grupları hakkında yeterli bilgiye sahip olup olmadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmaya katılan 103 öğretmenden sadece 4'ü, bütün sorular için doğru açıklama yazmıştır. Öğretmenlerin %65'i hiçbir soruya doğru açıklama yazamamıştır. Bu sonuçlar, araştırmaya katılan öğretmenlerin fiilimsi grupları konusundaki alan bilgisi yeterliklerinin düşük olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Alan bilgisi yeterliliği, fiilimsi, fiilimsi grubu, fiilimsiye bağlı kelime, kelime grubu.

¹ Yrd. Doç. Dr., Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi, sedatbalyemez@gmail.com

1. Giriş

Günümüz eğitim anlayışı, okulu öğrenmenin tek mekânı; öğretmeni de öğrenmenin tek aktörü olmaktan çıkarmıştır. Öğrencinin aktif olduğu, öğretmenin geri planda kalarak öğrencileri öğrenmeye, sorgulamaya yönlendirdiği eğitim ortamlarının daha kalıcı bir öğrenme sağladığı bilinen bir gerçektir. Gelişen teknoloji de öğrenciye, bilgiye ulaşmak için yeni imkânlar sunmaktadır. Ancak bu durum, öğretmenin eğitimdeki rolünün tamamen sonlandığı veya sonlanması gerektiği anlamına gelmemelidir. Alanına hâkim, öğretmeyi bilen, öğrencilerini tanıyan ve yönlendirebilen, yeniliklere açık bir öğretmen; eğitimin her zaman önemli bir unsuru olacaktır. Günümüz eğitim anlayışında öğretmenin geri planda durması; herkesin öğretmenlik yapabileceği veya öğretmen olmak için özel bazı donanımların gerekmediği gibi yanlış çıkarımlara neden olmamalıdır. Öğretmenlik, bir ihtisas mesleğidir ve bazı özel yeterlilikler gerektirir.

Küçükahmet (2007), öğretmenlerin yeterlilik kategorilerini “öğretmenlik meslek bilgisi, alan bilgisi, genel kültür” olmak üzere üçe ayırır. Kavcar (2002) ise iyi bir öğretmenin meslekî ve kişisel olmak üzere iki temel özelliğe sahip olması gerektiğini vurgular. Kavcar’a göre meslekî özellikler genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisini; kişisel özellikler ise mesleğe yatkınlık, örnek olma, model olmayı içermektedir. Semerci’ye (2009) göre öğretmen, alana özgü hedef ve davranışları kazandıracak iyi bir alan bilgisine ve bunları sunma becerisine sahip olmalıdır. Kısacası öğretmenlik; “bilgi birikimi, planlama süreci, alan bilgisi, gelişmiş bir dil becerisi, teknolojik gelişmelere yakınlık ve araçları kullanabilme gücü, farklı kişilik ve seviyedeki öğrencileri tanıyabilme, yönlendirebilme, etkili iletişim gibi yetenekleri ve becerileri” (Güney vd., 2010) gerektiren bir meslektir. Millî Eğitim Bakanlığı, öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlilikleri “Öğretmen Genel Yeterlikleri” ve “Özel Alan Yeterlikleri” olmak üzere iki temel başlık altında belirlemiştir (MEB, 2008). Türkçe öğretim sürecini planlama ve düzenleme, dil becerilerini geliştirme, dil gelişimini izleme ve değerlendirme, okul-aile ve toplumla iş birliği yapma, Türkçe alanında mesleki gelişimini sağlama, Türkçe öğretmenliğinin temel yeterlilik alanlarını oluşturmaktadır. Börekçi’ye göre (2010) bir Türkçe öğretmeni; dil hakkında düşünebilmeli, dille ilgili bilgilerini beceriye dönüştürüp bu becerilerini de yaşama biçimine dönüştürebilmeli, dilin önemini ve işleyişini kavramalı, dil olgusunu bir “değer” olarak benimsemelidir.

Dil bilgisi, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında 6, 7 ve 8. sınıflarda uygulanmakta olan öğretim programında Türkçe dersinin öğrenme alanlarından birini oluşturmaktadır (MEB, 2006, s. 5). 2016-2017 eğitim-öğretim yılında 5. sınıflarda uygulamaya başlanan öğretim programında ise dil bilgisi, ayrı bir öğrenme alanı olarak alınmamış; dil bilgisi konuları, diğer öğrenme alanlarının içine dağıtılmıştır (MEB, 2015, s. 4). Öğretmenin özel alan bilgisi, öğretim programında sıralanan kazanımların öğrenciye kazandırılmasında son derece önemlidir. Türkçenin her alanında olduğu gibi dil bilgisine ilişkin kazanımlarda hedefe ulaşılması ile öğretmenin alan bilgisi arasında önemli bir ilişki vardır. Dil bilgisinin herhangi bir alanında yeteri kadar bilgiye sahip olmayan bir öğretmenin bu konuda öğrencilerine rehberlik etmesi, öğrencilerini öğrenme etkinliklerine yönlendirebilmesi mümkün değildir.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Türkçe öğretmenlerinin veya öğretmen adaylarının yeterliliklerine ilişkin daha önce bazı çalışmalar yapılmıştır. Bağcı'nın (2010) çalışmasına göre Türkçe öğretmeni adayları, yazılı anlatım alan bilgisinde gerekli yeterliliğe sahiptir ancak bu bilgiye beceriye dönüştürme oranları düşüktür. Maltepe'nin (2011) çalışmasında, Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe öğretmeni özel alan yeterliliklerine sahip olma durumlarına ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Uçgun (2009), sınav kâğıtlarından hareketle Türkçe öğretmeni adaylarının yazım bilgisi ve anlatım becerilerini tespit etmeye çalışmıştır. Türkçe ve edebiyat öğretmenlerinin ölçme-değerlendirme araçları hakkındaki bilgi düzeylerinin incelendiği çalışmada ise öğretmenlerin geleneksel ölçme-değerlendirme tekniklerinin etkisinden kurtulamadığı ortaya konulmuştur (Benzer ve Eldem, 2013). Birkaç çalışmada da (Özlük, 2010; Şengül, 2012; İskender vd., 2015) MEB'in belirlediği özel alan yeterlikleri üzerine öğretmenlerin düşünceleri ve inanç yeterlikleri ele alınmıştır.

Türkçe öğretmenlerinin genelde Türkçe dersine özelde ise dil bilgisinin herhangi bir konusuna ilişkin yeterliklerini ilgili alandan sorularla ölçen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Oysa bu tür çalışmalar, öğretmenlerin belirli özel konulardaki bilgi düzeylerini gösterdiği için başta çalışmaya katılan öğretmenler olmak üzere diğer öğretmenler ve öğretmenleri yetiştiren akademisyenler için bir öz değerlendirme yapma imkânı sağlayacaktır. Daha önceden bu yönde bir çalışma yapılmamış olması, eldeki çalışmanın önemini artırmaktadır. Çalışmanın amacı, fakültelerden mezun olup Türkçe öğretmeni olarak görev yapan öğretmenlerin "fiilimsi grupları" konusundaki alan yeterliliklerini ölçmektir. Fiilimsi grupları, ortaokul 8. sınıf konuları içinde yer almaktadır ve öğrencilerin gireceği merkezî sınavın da kazanımları arasındadır. Ayrıca bu konu, başta cümlelerin ögeleri olmak üzere dil bilgisinin diğer konularıyla da bağlantılıdır. Bütün bunlar, ilgili konuyu derste işleyecek öğretmenlerin yeterlilik düzeyini önemli kılmaktadır. Çalışmada aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranacaktır:

1. Türkçe öğretmenleri, bir sıfat-fiilin bir sıfat tamlamasında sıfat görevinde kullanılması sonucu oluşan "sıfat tamlaması" ile "sıfat-fiil grubu"nu ayırt etmekte midir?
2. Türkçe öğretmenleri, cümle içinde isim görevinde kullanılmakta olan sıfat-fiil grubunu tanımakta mıdır?
3. Türkçe öğretmenleri, bir isim-fiilin bir isim tamlamasında tamlayan veya tamlanan görevinde kullanılması sonucu oluşan "isim tamlaması" ile "isim-fiil grubu"nu ayırt etmekte midir?
4. Türkçe öğretmenleri, isim-fiil ile isim-fiil grubu arasındaki farkı bilmekte midir?
5. Türkçe öğretmenleri, zarf-fiil ile zarf-fiil grubunu ayırt etmekte midir?

Çalışmanın amacının ve ilerleyen bölümlerde verilecek olan bulguların daha iyi anlaşılması için fiilimsi grupları hakkında bazı bilimsel bilgilere yer vermek ve bu konunun gerek öğretim programında gerekse de ders kitaplarında nasıl ele alındığını göstermek yararlı olacaktır.

1.2. Fiilimsi Grubu Nedir?

Fiilimsileri, “fiile” yaklaştıran en önemli özelliklerden biri, “tamlayıcı” alabilmelidir. “Merdivenlerden hızla inen çocuk, birdenbire durdu.” gibi bir cümlede “merdivenlerden, hızla” kelimeleri, “dur-” fiilinin değil “inen” sıfat-fiilinin tamlayıcılarıdır. “İnen” sıfat-fiili, tıpkı bir fiil gibi işlem görmüş ve bünyesindeki hareketin yeri, zamanı, tarzı vb. konularda bilgi veren kelimeleri kendine bağlamıştır. İşte bir fiilimsi ve bu fiilimsiye bağlı tamlayıcıların oluşturduğu kelime grubuna “fiilimsi grubu” denir. Fiilimsi grupları, grubun ana unsuru olan fiilimsinin türüne göre üçe ayrılır. Sıfat-fiil ve bu sıfat-fiile bağlı tamlayıcılardan oluşan gruba “sıfat-fiil grubu” (Karahan, 2010, s. 53); isim-fiil ve bu isim-fiile bağlı tamlayıcılardan oluşan gruba “isim-fiil grubu” (Karahan, 2010, s. 55); zarf-fiil ve bu zarf-fiile bağlı tamlayıcılardan oluşan gruba “zarf-fiil grubu” (Karahan, 2010, s. 57) denir.

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı üzere fiilimsi olmadan fiilimsi grubu kurulamaz ancak bu durum “Fiilimsi varsa fiilimsi grubu da vardır.” şeklinde yanlış bir çıkarıma neden olmamalıdır. Fiilimsi grubundan bahsedebilmek için řu özelliklerin sağlanmış olması gerekir:

- Mutlaka bir fiilimsinin bulunması gerekir ancak sadece fiilimsinin bulunması yeterli değildir.
- Fiilimsi grubu oluşması için o fiilimsiye anlamca bağlanan ve fiilimsideki hareketin yeri, zamanı, tarzı vb. hakkında bilgi veren kelimelerin bulunması gerekir.
- Fiilimsi grubunda fiilimsi (devrik yapılar hariç) her zaman sonda bulunur.

Aşağıdaki karşılaştırmalı örnekler, fiilimsi grubunun daha net anlaşılmasını sağlayacaktır:

- [1] Çalışan çocuklar, başarılı.
- [2] Sınava zamanında çalışan çocuklar, başarılı.
- [3] Okumak, insanı geliştirir.
- [4] Her akşam birkaç sayfa kitap okumak, insanı geliştirir.
- [5] Koşarak gitti.
- [6] Hızlı hızlı koşarak gitti.

Yukarıdaki cümlelerin tamamında fiilimsi vardır. Ancak [1], [3] ve [5] numaralı cümlelerde fiilimsiden önce gelen ve o fiilimsideki hareketi çeşitli yönlerden tamamlayan herhangi bir tamlayıcı yoktur. Mesela [1] numaralı cümledeki “çalışan” fiilimsisini tamamlayan bir kelime veya kelime grubu yoktur ama [2] numaralı cümledeki “sınava” ve “zamanında” kelimeleri, “çalışan” fiilimsisinin tamlayıcıları olmuştur. Yani [1] numaralı cümledeki fiilimsi grubu yoktur ancak [2]’de “sınava zamanında çalışan” şeklinde bir sıfat-fiil grubu vardır. Aynı durum diğer fiilimsiler için de geçerlidir. [3]’teki “okumak”, fiilimsi grubu kurmamıştır ancak aynı fiilimsinin “her akşam, birkaç sayfa kitap” yapıları ile tamamlandığı [4]’te “her akşam birkaç sayfa kitap okumak” şeklinde bir isim-fiil grubu vardır. [5]’te fiilimsi grubu yoktur ancak [6]’daki “hızlı hızlı koşarak” yapısı, bir zarf-fiil grubudur.

Fiilimsi grupları, birer cümle değildir ancak grubun yapısını tanıyabilmek için “cümle” ile benzerlik kurmak gerekir. Nasıl ki bir cümlenin yüklemi, kendine yeni ögeler bağlıyorsa fiilimsi

grubunda da gruptaki fiilimsi, kendine ögeler bağlamıştır. Fiilimsi grubunu bulmanın yollarından biri de cümle ögelerinde kullanılan soruları fiilimsiye sormaktır. Mesela [1]'deki "çalışan" fiilimsisine cümle ögelerini bulmada kullanılan sorular sorulduğunda herhangi bir cevap alınamaz çünkü bu cümledeki "çalışan" sıfat-fiili, bir fiilimsi grubu kurmamıştır ancak [2]'deki "çalışan" fiilimsisine cümle ögelerini bulmada kullanılan sorular yöneltildiğinde "sınava çalışan, zamanında çalışan" gibi cevaplar almak mümkündür.

Bir fiilimsinin herhangi bir kelime grubunun içinde yer alması ile bir fiilimsinin fiilimsi grubu kurması, sıklıkla birbirine karıştırılmaktadır. Fiilimsinin bulunduğu her yerde fiilimsi grubu bulunduğu zannedilmektedir. Mesela "Çalışan çocuklar, başarır." cümlesindeki "çalışan çocuklar" yapısının bir fiilimsi grubu olduğu yönünde öğretmenlerimiz arasında yaygın ve yanlış bir bilgi vardır oysa bu yapı, bir fiilimsi grubu değil sıfat tamlamasıdır. Bu sıfat tamlamasının isim unsuru "çocuklar"; sıfat unsuru ise "çalışan"dır. Görüldüğü gibi "çalışan" kelimesinden önce gelen ve bu kelimeyi zaman, yer, tarz vb. yönden tamamlayan bir kelime yoktur. "Sınava zamanında çalışan çocuklar, başarır." cümlesinde de "sınava zamanında çalışan çocuklar" yapısı bir sıfat tamlamasıdır ancak bu sıfat tamlamasının sıfatı olan "sınava zamanında çalışan" bölümü, bir sıfat-fiil grubudur. Eldeki bu çalışma, Türkçe öğretmenlerimizin buna benzer yapıları ayırt etme yeterliliği üzerine kurulmuştur.

1.3. Fiilimsi Gruplarının Öğretim Programlarındaki Yeri

2016-2017 eğitim-öğretim yılında 6, 7 ve 8. sınıflarda uygulanmakta olan öğretim programında 8. sınıf kazanımları içinde fiilimsilerle ilgili kazanımlara ek olarak "Cümlede, fiilimsiye bağlı kelime veya kelime gruplarını bulur." kazanımına da yer verilmiştir (MEB, 2006, s. 48). Bu kazanım, fiilimsi grupları ile ilgilidir çünkü fiilimsiye bağlı kelime veya kelime grubu, çalışmanın önceki sayfalarında da açıklandığı üzere fiilimsi grubunu oluşturmaktadır. 2016-2017 eğitim-öğretim yılında 5. sınıflarda uygulamaya başlanan öğretim programında ise "Fiilimsilerin cümledeki işlevini fark eder." (MEB, 2015, s. 37) ve "Fiilimsileri cümledeki işlevine uygun olarak kullanılır." (MEB, 2015, s. 38) kazanımları bulunmaktadır. 2006 programındaki "Cümlede, fiilimsiye bağlı kelime veya kelime gruplarını bulur." kazanımına benzer bir kazanım, 2015 programında yer almamıştır.

Görüldüğü üzere 2016 dâhil 3 yıl boyunca geçerli olacak öğretim programında fiilimsi gruplarıyla ilgili kazanım yer almaktadır. 2016-2017'de 5. sınıflarda uygulanmaya başlanan programlarda ise fiilimsilere ilişkin kazanımlar vardır ancak özel olarak "fiilimsi grubu"nu çağrıştıracak herhangi bir kazanım yoktur. Son programlar, önceki öğretim programlarına göre daha sade yazılan, daha kısa tutulan programlardır. Meselâ önceki programlarda kazanımların verilmesinde dikkat edilmesi gereken noktaları, sınırlılıkları, açıklamaları içeren bölümler varken yeni programlarda yoktur. Öğretim programında doğrudan bir kazanım maddesi olarak yer alsın veya almasın bu konu, dil bilgisinin bir konusudur ve Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliliği içine girmektedir. Fiilimsi grupları, özellikle cümlenin ögelerinin doğru tespit edilmesinde önemli bir yere sahiptir.

1.4. Fiilimsi Gruplarının İlköğretim Ders Kitaplarındaki Yeri

Öğretim programında bir kazanım olarak yer aldığı için 8. sınıf ders kitaplarında da bu konuya ilişkin etkinlik örneklerine ve açıklamalara yer verilmiştir. Ders kitabı, öğretmenin en önemli rehberidir. Bu nedenle ders kitaplarında bilimsel hata bulunmaması gerekir. Aşağıdaki açıklamalarda da görüleceği üzere bazı ders kitaplarında fiilimsi grupları konusunda bilimsel yanlışlıklar bulunmaktadır. Ders kitaplarında bu tür bilimsel yanlışlıklar bulunması, öğretmenleri de yanlış yönlendirmektedir. Birçok öğretmen, “Ders kitabında böyle yazıyorsa doğrusu budur.” düşüncesiyle hareket etmekte ve bilginin doğruluğunu sorgulama gereği duymamaktadır. Ders kitaplarında bu konuyla ilgili verilen örneklerdeki bilimsel yanlışlıklar, ayrı bir çalışma konusu olacak kadar geniştir. Bu nedenle burada sadece sınırlı birkaç örnek üzerinde durulacaktır.

MEB Yayınlarının öğretmen kılavuz kitabında bu konuyla ilgili olarak bilgi verilirken “şiir okuyuşu” yapısı “isim-fiil grubu”; “okunacak kitaplar” yapısı ise “sıfat-fiil grubu” olarak verilmiştir (ÖKK, 2016a, s.65). Oysa bu bilgi yanlıştır çünkü “şiir okuyuşu” yapısı, isim-fiil grubu değildir; tamlananı isim-fiil olan bir isim tamlamasıdır. “Okunacak kitapları” yapısı da bir sıfat-fiil grubu değildir; sıfat unsuru sıfat-fiil olan bir sıfat tamlamasıdır. Aynı konuda öğrenci çalışma kitabında da bir etkinlik yer almıştır. Bu etkinliğin cevapları öğretmen kılavuz kitabında şöyle verilmiştir:

6. Etkinlik: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a. Aşağıdaki cümlelerde yer alan fiilimsi gruplarının altlarını çiziniz.

Kazdağı'nın Adalar Denizi'ne bakan yamaçlarından birindeyim.
 Edremit pazarına bal satmaya geldiği zamanlar ahbab olmuşum.
 Çadırda yatmayı gözün tutarsa buyur, gel.
 Bana “Taze bal yersin, kana kana acı su içersin!” demişti.
 Devlet kapısında birkaç ufak işine yardım ettiğim bir yörük beni davet etmişti.
 Yerini aşağı yukarı bildiğim obaya sabaha karşı ulaştım.
 Temmuzda kaldırılacak harman için hazırlık yapıyorduk.
 Arkamdan yükselen güneş, gölgemi yere serip götürüyor.
 Kirağı yemiş toprak ve taze çimen kokusu etrafı kaplamıştı.
Güneşin vurduğu yerlerden dalgalı bir buğu yükseliyordu.
 Onu gireceği sınava hazırlamak hepimizin görevi gibiydi.
Güneşli sakin bir sabaha uyanmak büyük bir nimetti.
 Bu duvarı bitirebilmeniz için durmaksızın çalışmanız gerekir.

Şekil 1. İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda fiilimsi grupları ile ilgili etkinlik için verilen cevaplar (ÖKK, 2016a, s. 65)

Kılavuz kitaptan alınan yukarıdaki cevapların sadece ikisi doğrudur. Fiilimsi grubu olarak çizilen bölümlerin büyük bir kısmında yanlışlık yapılmıştır. Mesela “Temmuzda kaldırılacak harman için

hazırlık yapıyorduk.” cümlesinde fiilimsi grubu olarak “kaldırılacak harman” kısmı çizilmiştir. Oysa bu cümledeki fiilimsi grubu “temmuzda kaldırılacak” kısmıdır. Bu fiilimsi grubu, “harman” isminin sıfatı olmuş ve “temmuzda kaldırılacak harman” şeklinde bir sıfat tamlaması ortaya çıkmıştır. Bu yapının doğru tahlili, aşağıdaki gibidir.

temmuzda kaldırılacak / harman = sıfat tamlaması

sıfat

isim

temmuzda / kaldırılacak = sıfat-fiil grubu

8. sınıf Türkçe öğretim programındaki “Cümlede, fiilimsiye bağlı kelime veya kelime gruplarını bulur.” kazanımı ile “fiilimsi grubu” kastedilmektedir. MEB Yayınlarının kitaplarında ilgili kazanım doğru anlaşılmuş ancak konunun işlenmesinde bilimsel hata yapılmıştır. Dikey Yayınlarının kitaplarında ilgili kazanım için verilen etkinlik, kazanıma ulaşmak için uygun bir örnek değildir. Çünkü etkinlik “sıfat-fiil grupları” ile değil; sıfat tamlamaları ile ilgilidir (ÖKK, 2016b, s.48). Evren Yayıncılıkta bu konu “fiilimsi grubu” terimi kullanılmadan açıklanmıştır, ilgili yayında verilen örnek ve açıklamalarda herhangi bir bilimsel hata yoktur (ÖKK, 2015, 121). Yıldırım Yayınlarının kitabında “Önce ilk dört cümledeki altı çizili isimleri niteleyen ya da belirten sıfatların, sıfat gruplarının altını çiziniz. Sonra son üç cümledeki altı çizili fiilleri durum ya da zaman anlamıyla tamamlayan zarfların, zarf gruplarının altını çiziniz. Buradan hareketle fiilimsilerin başka kelimeleri kendisine bağlayarak fiilimsi grubu oluşturduğunu açıklayınız.” denilerek “fiilimsi grubu” terimi kullanılmış ve örnekler verilmiştir. Ancak bu kitapta da bilimsel hata vardır. Mesela “söyleyecek söz” yapısı, bir sıfat tamlamasıdır ama “fiilimsi grubu” örneği olarak verilmiştir (ÖKK, 2014, s. 28). Yukarıda sıralanan örnekler ve açıklamalar, “fiilimsi grubu” nun ders kitabı yazarları tarafından yeterince anlaşılmadığını göstermektedir.

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, çalışma grubu, veri toplama formu ve verilerin analizi hakkında bilgiler verilecektir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Türkçe öğretmenlerinin fiilimsi grupları konusunda alan yeterliliklerini tespit etmenin amaçlandığı bu araştırma, genel tarama araştırması olarak desenlenmiştir. Genel tarama araştırması çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir kanıya varmak amacı ile araştırmaya dâhil edilen deneklerin belirli konulardaki özellik ve tutumlarının tespit edildiği araştırmalardır (Karasar’dan aktaran Gürbüz ve Şahin, 2014, 105). Bu doğrultuda öncelikle araştırmanın amacı belirlenmiş, hedeflenen örneklem seçilmiş, veri toplama aracı oluşturulmuş, verilerin toplanacağı zaman aralığı belirlenmiş, araştırma verileri toplanmış, veriler analiz edilmiş ve sonuçlar yorumlanarak rapor edilmiştir.

2. 2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'nin farklı illerinde görev yapan 103 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Türkçe öğretmenlerinin bilgi ve belge paylaşımında bulunduğu sosyal medya gruplarında çalışmanın amacını ve içeriğini anlatan bir duyuru yayımlanmış ve bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Katılımcıların seçilmesinde "gönüllülük" ve "Türkçe öğretmeni kadrosunda görev yapıyor olma" ölçütleri dikkate alınmıştır. Çalışma grubunu oluşturan katılımcıların mezuniyet alanları şu şekildedir:

Tablo 1

Katılımcıların Mezuniyet Alanları

Mezuniyet Alanı	N	%
Türkçe Öğretmenliği	86	83,49
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği	8	7,76
Türk Dili ve Edebiyatı	6	5,82
Sınıf Öğretmenliği	1	0,97
Diğer	2	1,94

Tablo 1'de de görüleceği üzere katılımcıların %83'ü, Türkçe öğretmenliği lisans programından mezun olmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı, zaman zaman değişik mezuniyet alanlarından da Türkçe öğretmenliği kadrosuna atama yapmıştır. Bu nedenle Türkçe öğretmenliği lisans mezunu olmayan ama Türkçe öğretmeni kadrosunda görev yapan öğretmenler de bulunmaktadır. Araştırmanın konusu olan fiilimsi grupları, katılımcıları %97'isini oluşturan grup (Türkçe ve TDE) için doğrudan "özel alan" konusudur. Araştırmaya katılmak için "devlet okulu – özel okul" sınırlaması konulmamıştır. Çalışmaya katılan 103 öğretmenin 4'ü, özel okulda Türkçe öğretmeni olarak çalışmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin meslekî kıdemlerine ilişkin bilgiler ise Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kıdemleri

Kıdem	N	%
0 – 1 Yıl	3	2,94
2 - 3 Yıl	17	16,66
4 – 5 Yıl	10	9,8
6 – 10 Yıl	36	35,29
11 – 15 Yıl	19	18,62
16 ve üstü	17	16,66
Cevapsız	1	0,97

2. 3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan, kapsamı ve görünüşü bakımından iki uzmandan görüş alınması neticesinde son şekli verilen bir soru formu kullanılmıştır. İki bölümden oluşan veri toplama aracının ilk bölümünde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular, ikinci bölümde ise araştırmanın amacı ve kapsamı doğrultusunda hazırlanan sorular yer almaktadır. Araştırmanın temel konusu olan fiilimsi grupları için hazırlanan sorular, açık uçlu sorulardır. Bu sorular “Öğrenci çalışma kitabında ‘.....’ cümlesinin ‘içinde fiilimsiye bağlı kelimekelime grubu bulunan cümle’ örneği olarak verildiğini düşününüz. Bu cümlelerin doğru veya yanlış bir örnek olduğunu öğrencilerinize nasıl açıklarsınız?” şeklinde katılımcılara yöneltilmiş ve katılımcılardan açıklama istenmiştir. “Evet-hayır” ve “doğru-yanlış” gibi tek kelimelik kısa cevaplardan katılımcıların ilgili konudaki bilgi yeterliliğini tespit etmek güçtür. Bu nedenle katılımcılardan açıklamalı cevaplar istenmiştir. Verilen cümlelerin bazısında *fiilimsi grubu* vardır, bazısında yoktur. Öğretmenlerden verilen örneklerin doğruluğunu veya yanlışlığını açıklamaları beklenmiştir. Bu açıklamalar yardımıyla öğretmenlerin fiilimsi grupları konusundaki yeterliliklerinin, yanlışlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmalarda kullanılan formlar, çeşitli yollarla (yüz yüze görüşme, posta, internet, telefon vb.) katılımcılara ulaştırılabilir (Gürbüz ve Şahin, 2014, s. 104-105). Bu araştırmada elektronik ortamda bir veri toplama formu oluşturulmuş ve yine elektronik ortamda katılımcılara ulaştırılmıştır.

2. 4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırma kapsamında elde edilen veriler, ilgili alan yazın göz önünde bulundurularak içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizi, nitel verilerin açıklanabileceği kavramları, temaları ve ilişkileri belirtme sürecidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Çalışmanın önceki bölümlerinde fiilimsi grubu olmanın ölçütleri açıklanmıştı. Öğretmenlerin ilgili sorulara yaptığı açıklamaların doğru kabul edilmesi için cevap içinde “fiilimsinin zamanını, yerini, tarzını bildirme; fiilimsiye sorulan cümle ögesi sorularına cevap verme, fiilimsinin anlamını tamlayıp grup oluşturma” gibi anahtar ifadeler aranmıştır. Fiilimsi grubunun bu temel özelliğine herhangi bir şekilde gönderme yapan açıklamalar “doğru”; gönderme yapmayan açıklamalar “yanlış” olarak değerlendirilmiştir. Veriler yorumlanırken katılımcıların cevaplarından alıntılar da yapılmıştır. Katılımcıların açıklamaları; yazım, noktalama ve ifadelerde herhangi bir değişiklik yapılmadan çalışmaya aktarılmıştır. Çalışmanın hacmini gereksiz yere büyütmemek için cevapların tamamını aktarmak yerine durumu en iyi şekilde örnekleyen cevapların aktarılmasına özen gösterilmiştir. Katılımcılar Ö1, Ö2, Ö3... biçiminde kodlanmış ve aktarmalar, bu kodlara yapılmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın bu bölümünde daha önce sıralanan araştırma soruları çerçevesinde elde edilen bulgular, ilgili araştırma sorusu altında verilecek ve yorumlanacaktır.

3.1. Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular (Türkçe öğretmenleri, bir sıfat-fiilin bir sıfat tamlamasında sıfat görevinde kullanılması sonucu oluşan "sıfat tamlaması" ile "sıfat-fiil grubu"nu ayırt etmekte midir?)

Katılımcılara "Öğrenci çalışma kitabında 'Masanın üstünde, açılmamış mektuplar vardı.' cümlesinin 'içinde fiilimsiye bağlı kelime/kelime grubu bulunan cümle' örneği olarak verildiğini düşününüz. Bu cümlenin doğru veya yanlış bir örnek olduğunu öğrencilerinize nasıl açıklarsınız?" sorusu yöneltilmiştir. Çalışmanın "1.1. Fiilimsi Grubu Nedir?" bölümünde de açıklandığı üzere bir unsur fiilimsi olan sıfat tamlaması ile fiilimsi grubu sıklıkla karıştırılmaktadır. Bu cümledeki "açılmamış mektuplar" kelime grubunun yapısı şöyledir:

açılmamış / mektuplar = sıfat tamlaması
sıfat unsuru isim unsuru

Görüldüğü gibi üstteki cümlede geçen "açılmamış" sıfat-fiilinden önce gelen ve bu kelimeye bağlanarak fiilimsideki hareketin yeri, zamanı, tarzı vb. hakkında bilgi veren herhangi bir kelime yoktur. Yani "açılmamış" sıfat-fiili, burada tek başına bir unsur olarak görev yapmıştır; fiilimsi grubu yoktur.

Çalışmaya katılan öğretmenlerden 92'si, bu cümlede bir fiilimsiye kelime veya kelime grubu bağlandığını söylemiştir ki bu, yanlış bir cevaptır. Üstteki açıklamada da görüldüğü üzere "açılmamış" sıfat-fiiline bağlanmış bir unsur yoktur. "Açılmamış" sıfat-fiilinin cümlede sıfat görevinde kullanılması ile "sıfat-fiil grubu kurması", katılımcıların %89'u tarafından karıştırılmıştır. Aşağıdaki cevaplarda da bu durum açıkça görülmektedir*:

Ö3: doğrudur çünkü açılmamış mektup derken sıfat fiil ekini alarak mektubun niteleyen sıfat olmuştur.

Ö14: doğrudur, sıfat-fiiller genelde sıfat görevinde kullanılır. burada sıfat-fiil isim önüne gelmiş ve tamlama oluşturmuş.

Ö17: Doğrudur/açılmamış mektup nitelediği için sıfat _fiil

Ö19: Doğrudur. Açılmamış mektuplar sıfatfiil grubudur.

Ö25: Doğrudur. Sıfat fiil eki alarak sıfat tamlaması oluşturmuştur. Sıfat tamlaması da bir çeşit kelime grubudur.

Ö29: doğrudur, açılmamış mektuplar sıfat fiil ve isim birbirine bağlıdır

Ö31: Doğrudur.Açılmamış sözcüğünde sıfat-fiil eki olan mış eki vardır.Bu sözcük sıfat-fiildir.Yani fiilden sıfat yapılmıştır.Bu şekilde ne tam sıfat ne de tam fiil olmayan sözcüklere sıfat-fiil denir.

* Aktarılan cevaplarda yazım, noktalama ve ifade bakımından herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Türkçe karakter sorunu, öğretmenlerin giriş yaptığı cihazlardan kaynaklanmaktadır. Çalışmanın hacmini şişirmemek için cevapların tamamını aktarmak yerine durumu en iyi örnekleyenler seçilmiştir. Çalışmanın devamındaki aktarmalarda da aynı yol izlenmiştir.

Ö39: doğrudur. çünkü "-miş" sıfat fiil eki bir fiile gelmiş ve yanındaki isimle beraber bir sıfat tamlaması oluşturmuştur. "açılmamış" bir niteleme sıfatıdır.

Ö53: Doğrudur. Nasıl mektuplar? Açılmamış mektuplar, sıfat tamlamasıdır, -miş sıfat fiil ekidir şeklinde açıklarım.

Ö58: Doğru bir örnektir çünkü açılmamış kelimesinde -miş sıfat fiil ekidir; kelimeye gelerek onu sıfat yapmıştır. Nasıl mektup ? "Açılmamış."

Ö86: Doğrudur Açılmamış mektuplar... özne görevindedir

Ö102: doğrudur açılmamış derken -ma olumsuzluk eki -miş ise sıfat fiil ekidir

Katılımcı öğretmenlerin 11'i, "Masanın üstünde, açılmamış mektuplar vardı." cümlesinde fiilimsi grubu olmadığını söylemiştir ki bu, doğru cevaptır. Verilen doğru cevapların birkaçı şöyledir:

Ö6: Yanlıştır, kendisine bağlı derken yerini, zamanını, durumunu vb. niteleyen sözcükler kastedilmektedir ve bu fiilimsi için böyle bir durumdan söz edemeyiz.

Ö12: yanlıştır çünkü fiilimsiye sorulacak sorularda cevap alınmaz.

Ö43: Yanlıştır. Sözcük grupları şu şekilde sınıflandırılır: sıfat tamlamaları, isim tamlamaları, edat grupları, fiilimsi grupları ... Öğrencilere anlatılırken fiilimsi gruplarının sıfat ve isim tamlamalarından farklı olarak, fiilimsilerden önce getirilen ve anlamca onlara bağlı olan sözcüklerden oluştuğu anlatılır. Sıfat ve isim tamlamalarında ise fiilimsimiz - eğer kullanılmışsa- kurulan grubun sonunda değil başındadır. Basitçe anlatsak fiilimsi gruplarında fiilimsiyi etkileyen sözcükler fiilimsiden önce konulmalıdır. Örn : FİİLİMSİ GRUBU İnsanları ağlatmak Seni düşünenler Yer yarılınca SIFAT VE İSİM TAMLAMALARI Ağlama düşüncesi Düşünen beyinler

Ö76: Yanlıştır çünkü fiilimsi mektuplar ismine bağlıdır.Mektubun bir özelliğini belirtir.Normal yırtık mektup tamlamasında olduğu gibi sıfat tamlamasının tamlayanıdır.Kelime grubu oluşturması için yan yargı oluşturması,kendisi yalancı da olsa bir yüklem olması gerekirdi. örnek: Erken kalkması gerekiyor, cümlesinde kalkması fiilimsisine ne zaman sorusunu sorup erken cevabını alabiliyoruzdiye açıklardım.

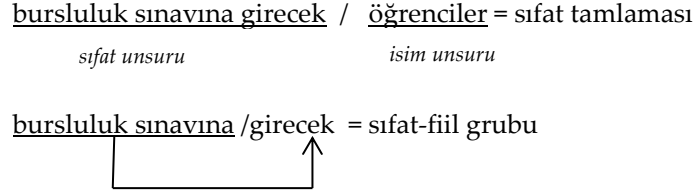
Ö82: Yanlıştır çünkü açılmamış fiilimsisini (mektuplarla tamlama oluşturmuş)kişi, yer, zaman... yönünden etkileyen herhangi bir sözcük yok.

Ö92: Yanlıştır. Açılmamış fiilimsisi bu cümlede mektuplar sözcüğü ile sıfat takımı kurmuştur. Açılmamış fiilimsisini etkileyen bir sözcük cümlede bulunmadığı için fiilimsi grubu yoktur.

Üstteki açıklamalar, doğru açıklamadır. İlgili cümlenin "fiilimsiye bağlı kelime" örneği olarak verilmesi yanlıştır. Cevaplarda da fiilimsi gruplarının özellikleri doğrutusunda söz konusu cümlenin neden yanlış olduğu açıklanmıştır.

İlgili araştırma sorusu doğrultusunda katılımcılara "Öğrenci çalışma kitabında 'Bursluluk sınavına girecek öğrenciler, sınıfa alındı.' cümlesinin 'içinde fiilimsiye bağlı kelime/kelime grubu bulunan cümle' örneği olarak verildiğini düşününüz. Bu cümlenin doğru veya yanlış bir örnek olduğunu öğrencilerinize nasıl açıklarsınız?" sorusu da yöneltilmiştir. Bu cümlede "bursluluk sınavına

girecek" yapısı, bir sıfat-fiil grubudur ve bu sıfat-fiil grubunun tamamı, "öğrenciler" isminin sıfatı olmuştur:

Sonuç olarak bu cümlede bir fiilimsiye başka bir kelime grubu (bursuluk sınavı) bağlanmış ve bir sıfat-fiil grubu oluşmuştur. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta "öğrenciler" isminin "fiilimsi grubu" nun oluşması üzerinde herhangi bir etkisi olmadığıdır. "Öğrenciler" ismi, fiilimsi grubunun değil; fiilimsi grubunun sıfat unsuru olduğu sıfat tamlamasının bir unsurudur. Bu nedenle de örneğin doğru olduğuna ilişkin açıklamaların "öğrenci" ismi ve "sıfat olma" üzerine kurulması, yanlış olacaktır. Aşağıda da görüleceği üzere birçok öğretmen bu cümlede "fiilimsi grubu" olduğunu söylemiş (Evet, fiilimsi grubu vardır) ancak açıklamayı yanlış yapmıştır. Yani aslında "fiilimsi grubu vardır" cevabı, bu grubun özelliklerinin bilinmesine dayanan bir cevap değildir. Birçok öğretmen -yanlış olarak- "öğrenci" ismi ile ilişki kurmuş ve grubun kurucu unsuru olarak "sıfat-isim" ilişkisini almıştır. Oysa "sıfat-isim" ilişkisi, fiilimsi grubunun kurucu ilişkisi değil; sıfat tamlamasının kurucu ilişkisidir:

- Ö3: doğrudur girecek öğrenciler ecek sıfat fiili vardır
 Ö2: Dogru. Sıfat fil var.
 Ö7: Doğrudur. Kim sınıfa alındı? Bursluluk sınavına girecek öğrenciler.
 Ö15: girecek öğrenci grup oluşturmuş.
 Ö17: Dogru/girecek öğrenci nasıl öğrenci sıfat-fiil
 Ö19: Doğrudur. Bursluluk sınavına girecek öğrenciler fiilimsi grubudur.
 Ö30: doğrudur çünkü içinde fiilimsi var.
 Ö31: Doğrudur. Girecek sözcüğü bir sıfat-fiildir. Gir fil kökü sıfat-fiil eki olan ecek ekini almıştır. Böylece bu sözcük fiil olma özelliğini de tam yitirmeden sıfata dönüşmüştür.
 Ö39: doğrudur. çünkü "-ecek" sıfat fiil eki bir fiile gelmiş ve yine bir sıfat tamlaması oluşturmuştur.
 Ö46: Nasıl öğrenci bursluluk sınavına girecek öğrenci derim.
 Ö62: Örnekte herhangi bir çelişki yok. "girecek öğrenciler (S.T)"
 Ö76: doğrudur. çünkü "bursluluk sınavına girecek öğrenciler" sıfat fiil grubudur ve özne görevindedir.
 Ö89: Doğrudur. Hangi öğrenciler? Girecek öğrenciler zaman anlamı taşıyor
 Ö99: Doğrudur. Bursluluk sınavına giren öğrenciler fiilimsiye bağlı kelime grubudur.

Bu soru için yazılan 103 açıklamanın 83'ünde yanlışlık vardır. Yukarıda, yanlış açıklamalardan bazı örnekler verilmiştir. Görüldüğü üzere "fiilimsi grubunun olma sebebi", cümlede fiilimsi bulunmasına veya "öğrenci" ismine bağlanmıştır ki bu iki durum da fiilimsi grubunun oluşması için yeterli değildir. Bunun yanında 20 öğretmen, bu konu için doğru bir açıklama yazmıştır. Aşağıda bu doğru açıklamalardan bazı örnekler sıralanmıştır:

Ö6: Doğrudur, girecek fiilimsisini yan cümle olarak ele aldığımızda neye sorusunu yöneltirsek "bursluluk sınavına" cevabını alırız.

Ö8: Doğrudur. Öğrenciler isimdir. Hangi öğrenciler ? Girecek öğrenciler. Peki nereye girecek ? Bursluluk sınavlarına. Farkındaysanız fiilimsiden önceki tüm kelimelerin cevabı fiilimsidedir. Demek ki bu kelimeler fiilimsiye bağlı ve bir grup.

Ö54: Doğrudur. fiilimsiye soru sorarak "bursluluk sınavına" cevabını alırız.

Ö76: Doğrudur çünkü yan yargı oluşturuyor. Girecek fiilimsisini zaman olarak tamamlayan bursluluk sınavına dolaylı tümleci var.

Ö81: Doğru bir örnektir. Sıfat fiil isimle sıfat tamlaması oluşturmuştur. Ayrıca fiilimsiye sorulacak "neye girecek" şeklinde bir soruya "Bursluluk sınavına" cevabı alınır ki bu da fiilimsiye bağlı kelime grubu olduğunu gösterir.

Ö82: Doğrudur çünkü girecek fiilimsisine neye (nereye) girecek öğrenciler sorusuna "bursluluk sınavına" söz öbeği yer tamlayıcısı olarak cevap veriyor.

Ö92: Doğrudur. Çünkü "bursluluk sınavına" tamlaması yükleme değil, yan cümle olan "girecek" fiilimsisine bağlıdır.

Ö93: Doğrudur. Cümle öğelerine ayrıldığında "Bursluluk sınavına girecek öğrenci" grubu öznedir. Öğeleri bulmak için sorduğumuz soruları fiilimsiye sorduğumuzda bazen yanıt aldığımız kelimeler olur. Mesela: Yükleme soruyorum "neye alınacak öğrenci" diyorum yanıt alamıyorum ama "neye girecek öğrenci" dediğimde yanıt alabiliyorum. Fiilimsiler yargı bildirdiği için öge sorusuna yanıt verebilir. Fiilimsiye sorduğunuz öge ve ya tamlama soruları fiilimsi grubunu buldurur. Bu gruplar bütün olarak, bölümeden aynı ögenin içine girer. (öğrenciye anlattığım gibi anlattım kusura bakmayın)

Bu araştırma sorusu için verilen iki örnek ve açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde şu şekilde genel bir yargıya varmak mümkündür: Katılımcı öğretmenlerin çok büyük bir bölümü, "sıfat-fiil" ile "sıfat-fiil grubu" arasındaki farkı tam olarak bilmemekte; "sıfat tamlaması" ile "sıfat-fiil grubu"nu aynı kabul etmektedir. Katılımcı öğretmenlerinin genelindeki yanlış kanıya göre "Bir yerde sıfat-fiil varsa ve o sıfat-fiil, bir ismin önüne gelmişse orada fiilimsi grubu vardır." oysa çalışmanın değişik yerlerinde vurgulandığı gibi bu gramer birlikleri; fiilimsi grubu değildir, sıfat tamlamasıdır.

3.2. İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular (Türkçe öğretmenleri, cümle içinde isim görevinde kullanılmakta olan sıfat-fiil grubunu tanımakta mıdır?)

Birinci araştırma sorusuna yönelik üstteki bulgularda Türkçe öğretmenlerinin "fiilimsi grubu" olup olmamayı, genellikle "ismin önünde bulunma, sıfat olma" kriterine bağladıklarını ortaya koymuştuk. İkinci araştırma sorusuna ilişkin bulgular da önceki bulguları doğrulamaktadır. Konunun daha net anlaşılması için aşağıdaki örneklerin ve açıklamaların incelenmesi yararlı olacaktır:

[1] mısralarında nağme hissedilmeyen bir manzume

[2] Doludizgin giden at, nefret eder dizginden.

[3] Bu eseri tamamlamak için ne kadar çabaladığımı hiç kimse bilmiyordu.

[4] Sana benim gözümle bakmayanın mezarını kazacağım.

[5] Bir ata binip dörtnala Kosova'ya doğru gittiğini görür gibi oldu.

Üstteki örneklerde koyu yazılmış bölümler, birer sıfat-fiil grubudur. [1] numaralı yapıdaki “mısralarında nağme hissedilmeyen” sıfat-fiil grubu, bir isim unsurunu niteliği için “sıfat” olarak (Karahana, 2010, s. 54) kullanılmıştır. Aynı durum [2] numaralı yapıdaki “doludizgin giden” sıfat-fiil grubu için de geçerlidir (Delice, 2012, s. 56). [3] numaralı cümledeki “Bu eseri tamamlamak için ne kadar çabala-dık(ını)” sıfat-fiil grubu (Karahana, 2010, s. 54), [4]’teki “sana benim gözümle bakma-y-an” sıfat-fiil grubu (Delice, 2012, s. 92) ve [5]’teki “Bir ata binip dörtnala Kosova’ya doğru git-tik(ini)” sıfat-fiil grupları (Özkan ve Sevinçli, 2009, s. 76) buldukları cümlede isim görevinde kullanılmışlardır. Sonuç olarak sıfat-fiil grubu, bir isim unsurunu niteleyerek veya belirtmek sıfat görevinde kullanılabildiği gibi cümle içinde isim olarak da kullanılabilir; yani bir yapının “sıfat-fiil grubu” olarak adlandırılması için önünde bir isim bulunması, bir ismi nitelemesi veya belirtmesi zorunlu değildir.

Katılımcı öğretmenlere “Öğrenci çalışma kitabında ‘Mesajında yarın sabah erkenden bize uğrayacağını yazmış.’ cümlesinin ‘içinde fiilimsiye bağlı kelime/kelime grubu bulunan cümle’ örneği olarak verildiğini düşününüz. Bu cümlelerin doğru veya yanlış bir örnek olduğunu öğrencilerinize nasıl açıklarsınız?” sorusu yöneltilmiştir. Bu cümledeki “yarın sabah/erkenden/bize/uğraya-cak(ını)” yapısı, bir sıfat-fiil grubudur. “Uğrayacak” sıfat-fiiline “yarın sabah, erkenden, bize” kelimeleri bağlanarak sıfat-fiil grubu oluşmuştur. Söz konusu sıfat-fiil grubu, bulunduğu cümle içinde sıfat görevinde değil isim görevinde kullanılmıştır. Sonuç olarak bu cümlede “fiilimsiye bağlı kelime veya kelime grubu” vardır. Ancak bu grubun varlığı için “uğrayacak” sıfat-fiili tek başına yeterli değildir; bu sıfat-fiile başka kelimeler bağlandığı için “sıfat-fiil grubu” ortaya çıkmıştır. Bu nedenle bu cümle üzerine yapılacak açıklamalarda da bu durumun belirtilmesi beklenir. Ancak katılımcı öğretmenlerin büyük bir kısmı, yaptığı açıklamada bu duruma dikkat çekmemiştir. Bir kısmı “-AcAk” ekinden dolayı “fiilimsiye bağlı kelime”nin var olduğunu söylemiş; bir kısmı da “cümlede sıfat olarak kullanılmadığı” için “grup yok” demiştir. Her iki bakış açısı da yanlıştır. Katılımcı öğretmenlere ait bazı açıklamalar aşağıda sıralanmıştır:

Ö1: Doğrudur uğrayacağını kelimesi zarf fiil eki almıştır

Ö8: Yanlıştır. Yarın sabah ayrı bir gruptur.Ne zaman diye sorarsak yarın sabah ve erkenden in bağımsız şekilde soylenebileceğini görürüz .Ancak her ikisi de zaman bildirir bu açıdan grup gibi görünebilir.

Ö16: yanlış grup yok

Ö17: Dogru ugrayacağı zamani

Ö18: Doğrudur. Uğrayacağını sıfat fiildir.

Ö20: Doğrudur sıfat tamlaması oluşturmasa da sıfat fiil vardır.

Ö22: Doğrudur uğrayacağını adlanmış sıfat tır ismi düşmüştür

Ö25: Yanlıştır. Burada bir kelime grubu olsturdugunu düşünmüyorum. Çünkü birbirine bağlılık yok.

Ö27: Doğrudur, bu cümlede filimsi nesne görevinde kullanılmıştır. Yalnız sıfatfiilimiz herhangi bir ismi nitelemiyor. :)(Bu konu tartışılmalı)

Ö31: Doğrudur.Uğrayacağını sözcüğü sıfat-fiil eki almıştır.

Ö34: doğrudur.-acak , sıfatfiil yapar.

Ö47: Yanlıştır. Fiilimsiler ugrayacağını sözcüğündeki gibi çekimlenemez.

Ö58: Doğrudur uğrayacağı kelimesindeki -acak sıfat fiil ekidir.

Ö66: Yanlıştır. Fiilimsi olan sözcük uğrayacağını sözcüğü sıfat fiil ekini almış olsa da sıfat görevine pek uygun olmuyor. Önünde bir isim olmadığı için adlaşmış sıfat kabul ediyoruz ama onu da tam olarak karşılamadığını düşünüyorum.

Ö73: yanlıştır yine tamlama yok

Ö74: Yanlıştır. "Uğra-y-acak -ı-m" sözcüğünün "yarın sabah erkenden bize o uğrayacak" şeklindeki iç içe cümleden değiştirilerek esas cümleye yan cümlecik oluşturduğunu ama sonrasında bir isim almadığı için sıfat fiil olamadığını ve yanlış örnek old. anlatırım.

Ö96: Doğrudur. Uğrayacağı kelimesi fiil köklü bir kelimedir. Ancak kelimenin sonuna bakıldığında isimlere gelen eklerden iyelik ve hal ekini almış. Bu kelimedeki -acak eki kelimenin türünü değiştirmiştir. Cümlede fiilimsi vardır.

Ö101: doğrudur uğrayacağını sozcugu sıfat fiil

Bu soru için yazılan 103 açıklamanın 86'sında bilgi yanlışlıkları veya eksiklikler vardır. Yukarıda bu yanlış açıklamalardan bazı örnekler sıralanmıştır. Katılımcı öğretmenlerin 17'si ise bu soruya doğru açıklama yazmıştır. Aşağıda bu doğru açıklamalardan bazı örnekler verilmiştir. Açıklamalarda görüleceği üzere fiilimsiyi çeşitli yönlerden tamamlama, özellikle vurgulanmıştır:

Ö6: Doğrudur, uğrayacağını adlaşmış sıfatına bağlı kime ve ne zaman sorularına cevap olan bize ve yarın sabah sözcüklerini almaktayız.

Ö12: doğrudur çünkü "yarın erkenden bize uğrayacağını" kısmı başka birinin cümlesidir ve bu da kendi içinde sorulara cevap verir.

Ö43: Doğrudur. "Yarın sabah erkenden bize uğrayacağını" Sözcükler anlam ilgisi oluşturmuş ve ayrıca fiilimsi grubu olarak belirlediğimiz bölüm cümlelerin bir ögesi durumundadır. Fiilimsiden önce gelmiş. O halde bu bir sıfat fiil grubudur.

Ö54: doğrudur. kime, ne zaman uğrayacak soruları fiilimsiyeye sorularak cevabı bulunur.

Ö60: doğrudur, Çocuklar, size "-EcEk ve -dlk" sıfat fiil eklerinin sıfat görevi dışında da kullanıldığını örneklerle açıklamıştım. Bu cümlede de buna benzer bir kullanım var. Fiilimsi sıfat tamlaması oluşturmamıştır ama fiilimsiyi (yan cümleyi) tümleyen öğeler vardır. "Yarın sabah erkenden/zarf tümleci, bize/yer tamlayıcısı" dır. Sonuç olarak fiilimsi grubu "yarın sabah erkenden bize uğrayacağını" dır

Ö76: Doğrudur. Uğrayacağını fiilimsisini tamamlayan "yarın sabah erkenden bize" sözcükleri var.

Ö82: Doğrudur çünkü uğrayacağını fiilimsisini zaman (yarın sabah erkenden), yer (bize) yönlerinden tamamlayan kelime ve kelime grupları var.

Ö90: doğrudur. yazmış: yüklem. yarın sabah erkenden bize uğrayacağını: belitili nesne. uğrayacağını: yüklemci, yarın sabah, erkende: zarf tümleci, bize: yer tamlayıcısı

Ö92: Doğrudur. Çünkü "yarın, sabah, erkenden, bize" kelimeleri yükleme değil, "uğrayacağını" fiilimsisine bağlıdır.

İkinci araştırma sorusu için katılımcılara "Öğrenci çalışma kitabında 'Karlı hava, pazarda sebze meyve satanları olumsuz etkiledi.' cümlesinin 'içinde fiilimsiyeye bağlı kelime/kelime grubu bulunan cümle' örneği olarak verildiğini düşününüz. Bu cümlelerin doğru veya yanlış bir örnek olduğunu öğrencilerinize nasıl açıklarsınız?" sorusu da yöneltilmiştir. Bu cümlede -An ekiyle oluşturulmuş bir sıfat-fiil (satan) vardır. Bu fiilimsiyeye bağlanmış herhangi bir kelime veya kelime grubu olup olmadığını anlamak için fiilimsiyeye bağlı öğe soruları sorulur. Sorduğumuz bu sorulardan "nerede" ve "ne" sorularına cevap alabiliriz. Yani bu cümlede "pazarda sebze meyve satanlar" şeklinde bir sıfat-fiil grubu vardır. Bu sıfat-fiil grubu, cümle içinde isim görevinde kullanılmıştır; sıfat değildir. Önünde

bir isim olsun veya olmasın “pazarda sebze meyve satanlar” yapısı, bir fiilimsi grubudur ve fiilimsi grubu olması ile bu grubun bir ismin önüne gelmesi arasında herhangi bir ilişki yoktur. “Satan” sıfat-fiiline, “pazarda, sebze, meyve” kelimeleri bağlandığı için fiilimsi grubu oluşmuştur. Ancak aşağıdaki katılımcı cevaplarında da görüleceği üzere bu durum hiç belirtilmemiş, “fiilimsi grubu” olma ile “bir ismin önünde bulunma, ismin düşmüş olması vb.” arasında ilişki kurulmuştur ki bu açıklamalar, cümlede fiilimsi grubu olup olmadığını göstermek bakımından yetersiz ve ilgisizdir:

Ö1: Doğrudur satanları adlanmış sıfattır çünkü kendinden sonra gelecek olan ismi içinde barındırmaktadır aldığı ek yardımıyla

Ö3: doğrudur satanları (adlanmış sıfat)derken an en sıfat fiil eki vardır

Ö11: Yanlışlık,adlanmış sıfat vardır sıfat fiil adlaştığı için bağlanacağı grup oluşturacağı kelime ortada kalmıştır.

Ö17: Dogru satanlari adlasmis sıfat satan kisileri kisileri niteligini belirtiyor

Ö27: Yanlıştır.Bu cümlede adlanmış sıfatfiil vardır.

Ö31: Yanlıştır.Satanları sözcüğünün önünde olması gereken insanları sözcüğü kaldırılarak sıfat-fiil isimleştirilmiştir.Çünkü satanları sözcüğü meyve satan insanların yerine geçmiştir.Ve isimleşmiştir.

Ö39: doğrudur. çünkü “-an” sıfat fiil eki bir fiile gelmiştir. fakat burada fiilimsinin yanındaki isim düşmüştür ve onun ekleri fiilimsiye eklenmiştir ve buna da “adlanmış sıfat fiil” denir.

Ö47: Yanlıştır. Satanlar sözcüğü? s.tam. değildir. Adlanmış sıfattır.

Ö58: Doğrudur çünkü sat-an-lar kelimesinde -an sıfat fiil ekidir; kelimeye gelerek onu sıfat yapmıştır ama arkasındaki isim düşerek adlanmış sıfat fiil olmuştur.

Ö63: yanlış.adlanmış sıfat fiil var,grup yok.

Ö65: Yanlıştır sıfat fiil olabilmesi için önüne isim gelmesi /getirilebilmesi gerekir

074: Doğrudur.Adlanmış sıfat-fiili hatırlatarak konuya giriş yapar, sıfat tamlaması şeklinde anlatırım ama pek azının anlayacağını düşünüyorum zira “sebze meyve satan pazarcılar” şeklinde orada bir adın varlığını kavrayan çok az öğrenci oluyor.

Ö84: Satanlari adlasmis sıfatfiildir. Satan insan

Ö96: Doğrudur. Bu cümledeki satanları kelimesi adlanmış sıfattır. Kelime satan insanlar olarak değerlendirilebilir. Bundan dolayı oradaki -an eki sıfat-fiil görevindedir.

Katılımcıların üstteki cevapları, söz konusu cümlede fiilimsi grubu olup olmadığını öğrenciye açıklamak için yeterli değildir. Daha önce de vurgulandığı gibi katılımcılar “fiilimsi grubu olup olmamayı”; cümlede sıfat olması, önüne isim eklenebilmesi, isim düşmesi vb. nedenlere bağlamıştır. Katılımcılardan gelen 79 yanlış açıklamaların büyük bir kısmında üstteki noktalar özellikle ön plana çıkarılmıştır. Evet, söz konusu cümlede fiilimsi grubu vardır ama bu grubun var olduğunu ortaya koyan doğru açıklama, yukarıdakiler gibi değil aşağıdakiler gibi olmalıdır. Katılımcılardan 24’ü bu soru için doğru açıklama yazmıştır:

Ö6: doğrudur, fiilimsiye sorduğumuz “nerede” ve “ne” satanlar sorusunun cevaplarını bulabilmekteyiz.

Ö8: Doğrudur.Satan sıfat fiil önünden ismi düşmüş .Şöyle düşünelim satan kişiler , peki tek başına satan kişiler mi hayır , meyve sebze satan kişiler. ‘Satan’ı tek düşünecek olursak meyve sebze tek başına kalıyor. Ayrıca nerde olumsuz etkiledi mi nerde satan mı ? Demek ki pazarda meyve sebze satanlar bir grup.

Ö12: doğrudur çünkü burdaki fiilimsi satanları kelimesidir ve nerede satanlar, ne satanlar sorusu sorulduğunda cevap bulunur.

Ö43: Doğrudur. "Pazarda sebze, meyve satanlar" bölümü fiilimsiden önce gelen sözcüklerin fiilimsiyle beraber anlam ilişkisi kurduğu ve fiilimsinin sonda olduğu bir fiilimsi grubudur.

Ö60: Doğrudur, "satanları" sıfat fiili niteleyeceği bir isim olmadığı için adlaşmıştır ve sıfat tamlaması oluşturmamıştır. Fakat yancümleciğin yüklemi olarak kendisine bağlı öğeler vardır. "pazarda" yer tamlayıcısı ve "sebze meyve" belirtisiz nesnesi bağlanmıştır. Sonuç olarak fiilimsi grubu "pazarda sebze meyve satanları"dır.

Ö92: Doğrudur. Çünkü "pazarda, meyve, sebze" sözcükleri yükleme değil, "satan" fiilimsisine bağlıdır.

3.3. Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular (Türkçe öğretmenleri, bir isim-fiilin bir isim tamlamasında tamlayan veya tamlanan görevinde kullanılması sonucu oluşan "isim tamlaması" ile "isim-fiil grubu"nu ayırt etmekte midir?)

İsim-fiiller, isim tamlamalarında tamlayan veya tamlanan unsur olabilir. Mesela "tiksinme hareketi" belirtisiz isim tamlamasında tamlayan unsur isim-fiildir (Korkmaz, 2009, s. 884). "Askerin çekilmesi" isim tamlamasında ise tamlanan unsur isim-fiildir (Korkmaz, 2009, s. 885). Burada dikkat edilmesi gereken nokta "tiksinme hareketi, askerin çekilmesi" gibi yapıların fiilimsi grubu olmadığıdır. Çünkü "tiksinme" ve "çekilme" kelimelerini yer, yön, zaman, tarz vb. bakımlardan tamamlayan herhangi bir kelime yoktur. "Tiksinme" ve "çekilme" kelimelerine cümle öğelerini bulmada kullanılan sorular sorulursa cevap alınmaz.

Bu araştırma sorusu çerçevesinde katılımcılara "Öğrenci çalışma kitabında 'Çocuğun ağlaması, hepimizi derinden etkiledi.' cümlesinin 'içinde fiilimsiye bağlı kelime/kelime grubu bulunan cümle' örneği olarak verildiğini düşününüz. Bu cümlelerin doğru veya yanlış bir örnek olduğunu öğrencilerinize nasıl açıklarsınız?" sorusu yöneltilmiştir. Söz konusu cümlede bir fiilimsi vardır ancak fiilimsiye herhangi bir kelime veya kelime grubu bağlanmamıştır, yani fiilimsi grubu yoktur:

[1] çocuk-un / ağlama-sı = isim tamlaması
tamlayan tamlanan

Görüldüğü gibi "ağlama" kelimesi, burada bir isim tamlamasının içinde kullanılmıştır ama kendisine bağlı olan, kendisindeki hareketin yeri, zamanı, tarzı vb. hakkında bilgi veren herhangi bir kelime yoktur. Bu nedenle fiilimsi grubu da yoktur. Aşağıdaki örnek ise fiilimsi grubu oluşması bakımından üsttekinden farklıdır:

[2] çocuk - un / sabaha kadar sürekli ağlama-sı = isim tamlaması
tamlayan tamlanan

İlk yapıda fiilimsi grubu kurmamış olan "ağlama" isim-fiili, ikinci yapıda "sabaha kadar" ve "sürekli" kelimelerini kendine bağlayarak "sabaha kadar süreki ağlama" şeklinde bir isim-fiil grubu kurmuştur. Sonuç olarak katılımcı öğretmenlere verilen cümlede fiilimsiye bağlanmış herhangi bir kelime yoktur, yani fiilimsi grubu oluşmamıştır. Ancak katılımcıların ilgili soruya

verdiği aşağıdaki cevaplarda da görüleceği üzere birçok öğretmen, [1] numaralı yapı ile [2] numaralı yapıdaki farklılıkları tam olarak ayırt edememiş ve “çocuğun ağlaması” isim tamlamasını, içinde fiilimsi olduğu için “fiilimsi grubu” olarak kabul etmiş ve açıklamaları da bu doğrultuda yazmıştır:

Ö3: doğru ağlaması derken isim fiil var

Ö21: Doğrudur, yine fiilimsi kendinden önceki sözcükleri kendine dahil etmiştir. Fiilimsiler tamlanan olmazlar.

Ö23: doğrudur, ağlaması isim fiil, çocuğun ağlaması isim fiil grubu

Ö24: Doğrudur ağlaması kelimesi isim fiil grubu oluşturmaktadır ve isim tamlaması grubu da vardır.

Ö30: doğrudur çünkü içinde fiilimsi var

Ö31: Doğrudur. Ağlaması sözcüğü isim-fiildir. Ağla fiil kökü isim-fiil eki olan “ma”yı almıştır. Böylece fiil olma özelliğini tamamen kaybetmeden isim olmuştur. Biz böyle sözcüklere isim-fiil diyoruz.

Ö47: Doğrudur. Ağla-ma isim fiil ekini almış, çocuğun ile f.b. kelime grubu olmuştur.

Ö49: Doğrudur. “ağlaması” kelimesinde -ma isimfiil eki vardır. çocuğun ağlaması isimfiil grubudur.

Ö56: Doğrudur. “Çocuğun ağlaması” isimfiil grubudur. Fiilimsi belirtili isim tamlamasının tamlayıcı durumundadır. Aynı zamanda fiilimsi grubu cümlelerin öznesi durumundadır.

Ö60: doğrudur, “ağlama” isim fiili iyelik eki alarak isim tamlamasının tamlananıdır. Sonuç olarak fiilimsi grubu “Çocuğun ağlaması”dır.

Ö61: Doğrudur. ağlaması sözcüğü isim fiil eklerinden biri olan -ma ekini almıştır. -ma, -me ekini olumsuzluk ekiyle karıştırmamak gerekir.

Ö69: Doğrudur. “-mE” isimfiil eki getirilerek “ağla-” eyleminin adı olan “ağlama” isimfiili oluşturulmuştur. Burada dikkat etmemiz gereken iki konu daha vardır. Bu cümledeki “-mE” eki olumsuzluk ekiyle, sözcüğün sonundaki “...ası” kısmıysa zarffiil olan “-AsI” ekiyle karıştırılmamalıdır.

Ö79: doğrudur. çünkü “çocuğun ağlaması” isim fiil grubudur ve özne görevindedir.

Ö85: Doğrudur isim fiil kullanılmış

Araştırmaya katılan 103 öğretmenden 97’sinin açıklamasında -yukarıda bazı örnekleri sıralanan- eksiklik, yanlışlık vardır. Bu soru için sadece 6 öğretmen doğru kabul edilebilecek açıklama yazmıştır:

Ö42: Yanlıştır. İsim tamlamasıdır. “Çocuğun” tamlayan “ağlaması” tamlananıdır. Tamlanan fiilimsidir, grup yoktur.

Ö63: yanlış, fiilimsi tamlama oluşturmuş, cümlelerin öznesi olmuş, lakin grup değil

Ö76: Yanlıştır. Ağlaması eylemsisi bir isim tamlamasının içinde yer almış. Yan yargı oluşturmamış.

Ö82: Yanlıştır çünkü çünkü “çocuğun ağlaması” isim tamlaması oluşturmuştur. Fiilimsi tamlama içinde yer almıştır.

Ö90: yanlıştır, çocuğun ağlaması isim tamlamasında ağlamsını fiilimsisini yüklemci olarak alırsak çocuğun kelimesi hiçbir öge sorusuna cevap vermiyor.

Ö97: Yanlıştır fiilimsiye sorulacak uygun soru yok yanı kimin sorusu sorulamaz

İlgili araştırma sorusu için verilen cevapların incelenmesi sonucunda şöyle bir genel değerlendirme yapmak mümkündür: Araştırmaya katılan öğretmenler, bir isim-fiilin bir isim tamlamasında

tamlayan veya tamlanan görevinde kullanılması sonucu oluşan "isim tamlaması" ile "isim-fiil grubu"nu ayırt etmekte zorlanmaktadır.

3.4. Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular (*Türkçe öğretmenleri, isim-fiil ile isim-fiil grubu arasındaki farkı bilmekte midir?*)

Çalışmanın değişik yerlerinde fiilimsi grubu olmanın ölçütleri açıklandı. Üstteki araştırma sorusunda da "isim-fiil" ile "isim-fiil grubu"nun farkı açıklandı. Bu nedenle burada yeni bir örnek üzerinden herhangi bir açıklama yapılmayacaktır. Üstteki araştırma sorusu için katılımcılara verilen örnek cümlede bir isim-fiil, isim tamlaması içinde görev almıştı ve isim-fiil grubu yoktu. Katılımcılara bir de içinde isim-fiil grubu bulunan cümle verilerek katılımcıların bu cümledeki isim-fiil grubunu nasıl açıklayacakları tespit edilmek istenmiştir. Mesela "Evet, fiilimsiye bağlı kelime veya kelime grubu vardır." diyen katılımcılar, bu durumu sadece "isim-fiil" in varlığı ile mi açıklamıştır yoksa isim-fiile başka kelimeler bağlandığı için grup oluşturduğunu vurgulamış mıdır?

Bu bağlamda katılımcılara "Öğrenci çalışma kitabında 'Hayattan çok şey beklemek, bazı kişileri mutsuzluğa sürükleyebilir.' cümlesinin 'içinde fiilimsiye bağlı kelime/kelime grubu bulunan cümle' örneği olarak verildiğini düşününüz. Bu cümlenin doğru veya yanlış bir örnek olduğunu öğrencilerinize nasıl açıklarsınız?" sorusu sorulmuştur. Bu cümledeki "beklemek" kelimesi isim-fiildir. Cümledeki bu fiilimsiye "hayattan" kelimesi ve "çok şey" kelime grubu bağlanmış ve "hayattan çok şey beklemek" şeklinde bir isim-fiil grubu oluşmuştur. Yani fiilimsi grubu oluşması için cümlede "beklemek" kelimesinin olması tek başına yeterli değildir; bu fiilimsiye başka kelimeler bağlanmış olmalı ve bu kelimeler, fiilimsiye sorulan cümle ögesi sorularına cevap vermelidir. Katılımcıların bu soru için yazdıkları açıklamaların doğru olarak değerlendirilebilmesi için "beklemek" isim-fiilinin değil; bu isim-fiil ile diğer kelimeler arasındaki ilişkinin vurgulanmış olması gerekmektedir. Aşağıda bu soru için yapılmış 79 yanlış veya eksik açıklamadan bazı örnekler verilmiştir:

Ö3: doğru beklemek derken mek isim fiil

Ö18: Doğrudur.beklemek isim fiildir.

Ö20: Doğrudur bekleme ismine verilen isim olan beklemek isim fiil ekiyle oluşturulmuştur.

Ö30: doğrudur çünkü içinde fiilimsi var

Ö31: Doğrudur.Beklemek sözcüğü isim-fiil eki olan "mek" ekini almıştır ve bekle sözcüğünün adı olmuştur.İsim-fiiller fiillerin ad halleridir.Fiil olma özelliğini tam olarak kaybetmeden isim olmuşlardır.

Ö35: Yanlıştır.kelime grubu yok.

Ö65: Doğrudur çok şey beklemek grup olarak alınır.

Ö67: Doğrudur cunku "bekle-" fiilinin oznenin icerisinde olmasi icin fiillik ozelligini kaybetmesi gerekir.

Ö69: Doğrudur. "-mek" eki fiillere eklenerek onları isim fiil yapar. Bu cümlede de "bekle" eylemine "-mEk" isimfiil eki getirilerek "beklemek" isimfiili oluşturulmuştur. ("çakmak" sözcüğündeki gibi bir kalıplaşma söz konusu olmadığı için.)

Ö73: yanlıştır tamlama yok

Ö85: Doğrudur isim fiil kullanılmış

Ö89: Doğrudur. -ma, -İş, -mak isim fiil

Ö96: Doğrudur. Cümledeki beklemek kelimesindeki -mek eki isim-fiil eki olarak kullanılır. Dikkat edersek kelimenin türünü değiştirmiştir. Bundan dolayı fiilimsi vardır.

Bu cümle için 24 doğru açıklama yazılmıştır. Aşağıda bu doğru açıklamalardan bazı örnekler sıralanmıştır:

Ö8: Doğrudur. Ne beklemek? şey ne kadar şey? Çok şey ? Nereden ? Çok şey zaten bir grup. Peki nereden sürükleyebilir mi nereden beklemek mi ? Hayattan beklemek. O zaman hayattan çok şey beklemek grup

Ö12: Doğrudur çünkü beklemek fiilimsisine "ne beklemek, neyden beklemek" soruları yöneltildiğinde cevap alınır.

Ö54: Doğrudur. ne beklemek, kimden beklemek sorularının cevabı fiilimsiye bağlanmıştır.

Ö60: Doğrudur, "beklemek" isim fiili kendisinden önce yer tamlayıcısı (hayattan) ve nesne (çok şey) almıştır. sonuç olarak fiilimsi grubu "Hayattan çok şey beklemek" tir.

Ö76: Doğrudur. Beklemek isim fiilini tamamlayan "hayattan çok şey" kelimeleri var. "Hayattan çok şey beklemek" isim fiil grubudur.

Ö82: Dorudur çünkü beklemek fiilimsisine kimden ve ne sorularını sorarak hayattan, çok şey cevaplarını alırız.

Ö90: Doğrudur. sürükleyebilir: yüklem, hayattan çok şey beklemek: özne. beklemek: yüklemcik, hayattan: yer tamlayıcısı, çok şey: nesne

Ö97: Doğrudur fiilimsiye Ne sorusunu sorduğumuzda cevap alırız kısaca fiilimsiye uygun sorulardan birini sorduğumuzda cevap alıyorsak doğrudur.

3.5. Beşinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular (Türkçe öğretmenleri, zarf-fiil ile zarf-fiil grubunu ayırt etmekte midir?)

Çalışmanın önceki araştırma sorularında isim-fiil grubu ve sıfat-fiil grubu üzerinde duruldu, bu grupların tanınması ve açıklamasına ilişkin yeterliliklerden örnekler verildi. Diğer fiilimsi gruplarının kuruluşu ile zarf-fiil grubunun kuruluşu aynıdır. Bu grupta bir zarf-fiil ve o zarf-fiile bağlanmış kelimeler vardır. Yani "zarf-fiil grubu" olması için bir "zarf-fiil" olması yetmez; bu zarf-fiile kelimeler bağlanmalıdır. Mesela "Düşünmeden konuştu." cümlesindeki "düşünmeden" zarf-fiiline herhangi bir kelime veya kelime grubu bağlanmamış; "İşin sonunu hiç düşünmeden konuştu." cümlesinde ise "düşünmeden" isim-fiiline "işin sonunu" ve "hiç" yapıları bağlanmıştır.

Bu araştırma sorusu çerçevesinde katılımcılara "Öğrenci çalışma kitabında 'Sen gelmeden gitmeyiz, merak etme.' cümlesinin 'içinde fiilimsiye bağlı kelime/kelime grubu bulunan cümle' örneği olarak verildiğini düşününüz. Bu cümlelerin doğru veya yanlış bir örnek olduğunu öğrencilerinize nasıl açıklarsınız?" sorusu vermiştir. Bu cümledeki "gelmeden" zarf-fiiline "sen" kelimesi bağlanmış ve "sen gelmeden" şeklinde bir zarf-fiil grubu oluşmuştur. Yani bu cümlede fiilimsiye bağlı kelime veya kelime grubu vardır; cümle, doğru bir örnektir. Ancak bu örneğin doğru olmasının tek sebebi "gelmeden" kelimesinin zarf-fiil olması değildir; bu zarf-fiile "sen" kelimesinin bağlanmış olmasıdır. Bu soruya katılımcılar tarafından yazılan açıklamaların "doğru" olarak değerlendirilmesi için "gelmeden" kelimesine "sen" kelimesinin bağlanmış olmasının vurgulanması gerekmektedir. Konuyu sadece "gelmeden" kelimesi üzerinden açıklayan katılımcı cevapları, yeterli değildir. Aşağıda bu nitelikteki 79 açıklamadan bazı örnekler verilmiştir.

Açıklamalarda da görüleceği üzere “fiilimsi grubu, fiilimsiye kelime bağlanması” durumu, sadece “gelmeden” kelimesi üzerinden açıklanmıştır. “Zarf-fiil” ile “zarf-fiil grubu” aynı gibi algılanmıştır:

- Ö11: Doğrudur. Gelmeden gitmek zarf fiil grubudur.
 Ö17: Doğru gelmeden zaman bildiriyor zarf-fiil
 Ö20: Doğrudur fiilin anlamını zaman bakımından belirtmiştir zarf fiildir.
 Ö22: Doğrudur sen gelmeden cümlede zarf tümlecidir
 Ö25: Yanlıştır. Burada bir kelime grubu olurdugunu düşünmüyorum. Çünkü birbirine bağlılık yok.
 Ö29: yanlıştır, bence fiilimsiye bağlı sözcük yok
 Ö30: doğrudur çünkü içinde fiilimsi var.
 Ö31: Doğrudur. Gelmeden sözcüğü burda zarf-fiil görevini görmektedir. Yani zaman bildirmektedir. Fiilken zarf olmuştur. Ancak fiil olma özelliğini de tamamıyla kaybetmemiştir.
 Ö40: Doğrudur. -meden zarf fiil ekidir.
 Ö51: Doğrudur. gelmeden sözcüğü fiil özelliğini kaybetmemiş ve zarf görevinde kullanılmış bir zarf fiildir.
 Ö58: Doğrudur çünkü gel-meden kelimesindeki -meden eki zarf fiil ekidir.
 Ö69: Doğrudur. “-mEdEn” eki bir ulaç (bağfill/zarffil) ekidir ve cümlede zarf görevinde kullanılır. Bu cümlede de “gelmeden” sözcüğü, “gitmeyiz” eylemini zaman bakımından etkileyerek zarf görevinde kullanılmıştır.
 Ö73: yanlıştır sanırım. fiilimsi herhangi bir tamlama oluşturmamış.
 Ö83: Doğrudur. ifade zaten olumsuz yapılmış ve kip eki almadığı için fiilimsidir derdim
 Ö94: Doğrudur. Gelmek fiil kokune -meden zarf-fiil eki getirilmiştir. Zaman bildirmistir yani zarf görevinde kullanılmıştır.
 Ö96: Doğrudur. Cümledeki gelmeden kelimesi eylemin ne zaman gerçekleştiğini belirtiyor. - Meden eki zarf-fiil eklidir. Bundan dolayı cümlede fiilimsi vardır.
 Ö101: doğrudur gelmeden sözcüğünde meden eki zarf fiil ekidir

Aşağıdaki katılımcı cevapları ise bu soru için verilen 24 doğru açıklamadan seçilmiştir. Bu açıklamalarda “gelmeden” kelimesine bağlı olan “sen” sözcüğü, vurgulanmış; “zarf-fiil” ile “zarf-fiil grubu” nun farklılığı ortaya konmuştur:

- Ö12: doğrudur çünkü sen sözcüğü gelmeden fiilimsisine “kim gelmeden” sorusu yöneltildiğinde cevap olmaktadır.
 Ö23: doğrudur, gelmeden zarf fiil, sen gelmeden zarf fiil grubudur.
 Ö32: Doğrudur. “sen” zamiri “gelmeden” fiilimsisi ile anlam ilgisi kurduğu için birlikte düşünülmelidir.
 Ö41: Doğrudur. “sen gelmeden” zarf tümleci olarak birlikte alınır. “Sen” sözcüğü “gelmeden” zarf fiilinin (yan cümlecik) öznesidir.
 Ö54: doğrudur. kim gelmeden sorusuna cevap olan “sen” sözcüğü yan cümle kuran gelmeden zarf fiiline bağlanmıştır.
 Ö60: doğrudur, “gelmeden” zarf fiili “sen” öznesini almıştır. fiilimsi grubu “sen gelmeden” dir
 Ö74: Doğrudur. “ne zaman gitmeyiz?” “sen gelmeden” zarf-fiile bağlı sen zamiriyle yan cümlecik kurulmuş old. açıklarım.
 Ö76: Doğrudur. Gelmeden zarf fiilini tamamlayan ve onun öznesi olan “sen” sözcüğü var. Sen gelmeden zarf fiil grubudur.

Ö82: Doğrudur çünkü gelmeden fiilimsisini kim (sen) kişi (özne) yönünden tamamlayan sözcük kullanılmış.

Ö90: doğrudur. gitmeden: yüklem, sen gelmeden: zarf tümleci. gelmeden: yüklemci, sen: özne

Ö92: Doğrudur. Çünkü "sen" sözcüğü yan cümle kuran "gelmeden" fiilimsisine bağlıdır, yükleme değil.

Ö97: Doğrudur fiilimsiye kim sorusunu sordüğümüzda cevap aliriz

3.6. Genel Duruma İlişkin Bulgular

Önceki başlıklarda, ilgili araştırma sorusu doğrultusunda verilmiş olan örnek cümlelere ilişkin bulgular sunuldu. Bu başlıkta ise katılımcılara yöneltilen soruların bütününe ilişkin bulgular sunulacaktır. Bu bölümdeki bulgular, katılımcıların fiilimsi grupları konusundaki alan yeterlilikleri hakkında genel çıkarımlarda bulunmaya yardımcı olacaktır. Katılımcılara verilen ve "fiilimsiye bağlı kelime, kelime grubu" bulunup bulunmaması bakımından açıklama istenilen cümleler ve bu cümleler için yazılan açıklamaların durumu, Tablo 3'te gösterilmiştir:

Tablo 3

Katılımcıların Cümlede Fiilimsiye Bağlı Kelime, Kelime Grubu Olup Olmadığına İlişkin Açıklamaları

Cümle	Doğru Açıklama		Yanlış-Yetersiz Açıklama	
	N	%	N	%
<i>Masanın üstünde, açılmamış mektuplar vardı</i>	11	10,67	92	89,32
<i>Bursluluk sınavına girecek öğrenciler, sınıfa alındı.</i>	20	19,41	83	77,66
<i>Mesajında yarın sabah erkenden bize uğrayacağını yazmış.</i>	17	16,50	86	83,50
<i>Karlı hava, pazarda sebze meyve satanları olumsuz etkiledi</i>	24	23,30	79	76,70
<i>Çocuğun ağlaması, hepimizi derinden etkiledi.</i>	6	5,82	97	94,18
<i>Hayattan çok şey beklemek, bazı kişileri mutsuzluğa sürükleyebilir.</i>	24	23,30	79	76,70
<i>Sen gelmeden gitmeyiz, merak etme.</i>	24	23,30	79	76,70

Tablo 3'e göre en fazla yanlış-yetersiz açıklama, bir isim-fiilin isim tamlamasında unsur olarak görev aldığı ancak isim-fiil grubu kurmadığı cümle için verilmiştir. Bir sıfat-fiilin fiilimsi grubu kurmadan bir sıfat tamlamasında sıfat olarak görev aldığı ilk cümle için yazılan yanlış-yetersiz açıklama sayısı da yüksektir. Tablo 3, cümleler için yapılan açıklamaların doğru-yanlış sayısını göstermektedir. Katılımcı öğretmenlerin doğru açıklama sayıları ise Tablo 4'te verilmiştir:

Tablo 4

Katılımcı Öğretmenlerin Doğru Açıklama Sayıları (Toplam 7 Soru)

Doğru Açıklama Sayısı	N	%
7	4	3,88
6	6	5,82
5	2	1,94
4	2	1,94
3	7	6,80
2	8	7,76
1	7	6,80
0	67	65,04

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan 103 öğretmenden 67'sinin bütün sorular için eksik, yetersiz açıklama yazdığı; bütün sorular için doğru açıklama yazan öğretmen sayısının sadece 4 olduğu görülecektir. Katılımcı öğretmenlerin fiilimsi grupları konusundaki alan yeterliliklerinin düşük olduğunu söylemek mümkündür.

Hizmet içi eğitim etkinlikleri, öğretmenlere kişisel ve meslekî gelişim imkânı sağlayan önemli etkinliklerdir. Katılımcı öğretmenlere "Cümlede, fiilimsiye bağlı kelime veya kelime gruplarını bulur." kazanımıyla ilgili destek eğitimine (hizmet içi eğitim) ihtiyaçları olup olmadığı sorulmuş ve cevaplar, Tablo 5'te verilmiştir:

Tablo 5

Katılımcıların "Cümlede, fiilimsiye bağlı kelime veya kelime gruplarını bulur." Kazanımıyla İlgili Hizmet İçi Eğitim Talep Durumu

Seçenek	N	%
Evet, destek eğitimine ihtiyacım var.	13	12,62
Hayır, destek eğitimine ihtiyacım yok	45	43,68
İhtiyacım yok ancak eğitime katılmak isterim.	45	43,68

Tablo 5'e göre katılımcı öğretmenlerin %86'sı, kendini fiilimsi grupları konusunda "yeterli" görmekte; bu konuda hizmet içi eğitime ihtiyacı olmadığını düşünmektedir. Oysa Tablo 4'te de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin %65'i, araştırmadaki bütün cümlelere yanlış-eksik cevap yazmıştır.

4. Sonuç ve Öneriler

Önceki bölümde sunulan veriler ve açıklamalardan hareketle, katılımcı öğretmenlerin fiilimsi grupları konusundaki genel yanılgılarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- "Fiilimsinin olduğu her yerde fiilimsi grubu olduğu" şeklinde yanlış bir kabul vardır.
- Fiilimsi ile fiilimsi grubu arasındaki fark, katılımcıların büyük bir kısmı tarafından bilinmemektedir.

- Katılımcılar, fiilimsilerin “kendine ögeler bağlayabilme ve bu yönüyle fiile benzeme” özelliğini fark edememiştir.
- Bir sıfat-fiilin (fiilimsi grubu kurmadan) sıfat olarak görev aldığı sıfat tamlamaları ile fiilimsi grupları, birbiriyle karıştırılmaktadır.
- Bir isim-fiilin (fiilimsi grubu kurmadan) bir isim tamlamasında o tamlamanın bir unsuru (tamlayan, tamlanan) olarak görev aldığı isim tamlamaları, fiilimsi grubuyla karıştırılmaktadır.

“Bilginin kaynağı ve dağıtıcısı” metaforu, “öğretmen” kavramı için üretilen ve yaygın katılım olan metaforlardan biridir (Cerit, 2008). Bir öğretmenin alanıyla ilgili her konuyu en küçük detayına kadar bilmesi elbette beklenemez ancak alandaki konulara ilişkin bazı temel noktaların her öğretmen tarafından bilinmesi gerekir. Fiilimsi grupları ile ilgili olarak çalışma boyunca sıralanan özellikler, temel bilgi niteliği taşımaktadır ve bir Türkçe öğretmenin bu konuda yeterli bilgiye sahip olması gerektiği değerlendirilmektedir.

Türkçe veya edebiyat öğretmenlerinin fiilimsi grupları konusundaki alan yeterliliğine ilişkin daha önce yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle araştırmanın bulgularını, önceki çalışmalarla karşılaştırma imkânı olmamıştır. MEB’in belirlediği “özel alan yeterlikleri”nin alt başlıklarında alan bilgisine ilişkin detaylı yeterlik maddeleri verilmemiştir. Bu nedenle MEB’in belirlediği yeterlikler doğrultusunda yapılan çalışmalarda da “Türkçe öğretmenlerinin öğrenme alanlarındaki herhangi bir konuya ait alan bilgisi”ni gösteren bulgulara rastlamak güçtür. Bu tür çalışmalarda (Özlük, 2010; Şengül, 2012; İskender vd., 2015) genel anlamda, öğretmenlerin MEB’in belirlediği yeterlikler hakkındaki görüşleri ve öğretmenlerin yeterlik inançları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sorulara yazdıkları açıklamalarda eksiklik-yanlışlık bulunmasında, alan bilgisi azlığı elbette en önemli bir faktördür. Ancak bunun yanında farklı bazı etkenlerin de etkili olabileceğini göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Öğretim programı ve ders kitabı, bu noktada üzerinde durulması gereken iki önemli unsurdur. Çalışmanın giriş bölümünde ders kitaplarında bu konunun işlenişini gösteren örnekler ve açıklamalar verildi. Konunun ders kitaplarında da yanlış işlenmiş olması, öğretmenleri de yönlendirmektedir. Konu hakkında yeterince alan bilgisine sahip olmayan bir öğretmen, ders kitabındaki bilgilerin doğru olduğunu kabul etmektedir. Nitekim kılavuz kitaplardaki yanlış açıklamalar ile katılımcı öğretmenlerin açıklamaları arasında benzerlik olduğu görülmektedir. Bu durum, ders kitaplarının hazırlanması ve kitaplardaki bilgilerin doğruluğunun incelenmesinin ne kadar önemli olduğu ortaya koymaktadır. Öğretim programlarında kullanılacak ifadeler de daha açık ve kesin olmalıdır. Böylece öğretmenler, hangi konuyu öğreteceğini bilir ve o konuda bilgi eksikliği varsa konuyu akademik kaynaklardan araştırır. Öğretim programındaki “Cümlede, fiilimsiye bağlı kelime veya kelime gruplarını bulur.” (MEB, 2006, s. 48) kazanımının açıklamalar sütununda “Fiilimsi grupları üzerinde durulur ve fiilimsilerin bir yüklem gibi kendine yeni ögeler bağlayabildiği vurgulanır.” şeklinde bir açıklama olsaydı öğretmenlerin “fiilimsi grubu” anahtar kelimesi ile araştırma yapması ve akademik kaynaklardan doğru bilgileri ulaşması mümkün olurdu. Elbette ki bir

öğretmenin fiilimsilerin bu özelliği nedeniyle kendine yeni kelimeler ve kelime grupları bağlayarak “fiilimsi grubu” oluşturduğunu bilmesi gerekir. “Öğretmen”, gerektiğinde öğretim programı veya ders kitabındaki eksiklikleri tamamlayacak; yanlışlıkları düzelterek birikime sahip olmalıdır.

Lisans mezunu bir öğretmenin alanıyla ilgili her bilgiye hâkim olduğu varsayılmaktadır. Ancak öğrenimin her kademesinde olduğu gibi lisans öğrenimi sırasında da bazı konular, yeterince öğrenilmemektedir. Nitekim Türkçe öğretmenliği 4. sınıf öğrencileri üzerine yapılan bir araştırmada adayların %67’si alan bilgisinden orta düzey puan almıştır (Bağcı, 2007, s. 69). Lisans öğrenimi, nitelikli öğretmen yetiştirmenin en önemli basamaklarından biridir. Daha doğrusu nitelikli branş öğretmeni yetiştirmede ilk sorumluluk, ilgili lisans programındadır. Ayrıca mesleğe başladıktan sonra da alan bilgisi eğitime ilişkin bazı çalışmaların yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Öğretmenler için düzenlenen hizmet içi eğitim planları incelendiğinde “alan bilgisi”ne yönelik faaliyetlerin çok az olduğu görülecektir. Bu çalışmada elde edilen bulgular (“katılımcıların %85’inin ilgili konuda eğitime ihtiyacı olmadığını belirtmesi” ile “103 öğretmenden 67’sinin hiçbir soruya doğru açıklamama yazamaması” tutarsızlığı dikkate alındığında) öğretmenlerin alan bilgisine yönelik hizmet içi eğitim kurslarına da ağırlık verilmesinin önemli olduğunu göstermektedir.

Kaynakça

- Bağcı, B. (2007). *Türkçe Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Yeterlilik Düzeyleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bağcı, H. (2010). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazılı Anlatım Yeterlilik Düzeyleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 45-68.
- Benzer, A. – Eldem, E. (2013). Türkçe ve Edebiyat Öğretmenlerinin Ölçme ve Değerlendirme Araçları Hakkındaki Bilgi Düzeyleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 649-664.
- Börekçi, M. (2009). Türk Dili Edebiyatı ve Türkçe Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi Sürecinde Dilbilim ve Türkçe Öğretimi. *Turkish Studies*, 4(3), 419-429.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen Kavramı İle İlgili Metaforlara İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Güney, N., Aytan, T. ve Gün, M. (2010). Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri İle İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Öğretim Programı İlişkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(10), 286-315.
- Gürbüz, S. - Şahin, F. (2014). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: Felsefe-Yöntem-Analiz*. Ankara: Seçkin.
- Delice, H. İ. (2012). *Türkçe Sözdizimi*. İstanbul: Kitabevi.

- İskender, H. – Yiğit, F. ve Bektaş, R. (2015). Türkçe Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterliklerine Yönelik Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(1), 305-327.
- Karahan, L. (2010). *Türkçede Söz Dizimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet Döneminde Dal Öğretmeni Yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1-2), 1-14.
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Küçükahmet, L. (2007). 2006-2007 Öğretim Yılında Uygulamaya Başlanan Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarının Değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 203-218.
- Maltepe, S. (2011). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterliklerine Sahip Olma Durumlarına İlişkin Görüşleri. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(2), 1868-1877
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara
- MEB. (2008). *Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlikleri*. Ankara: Devlet Kitapları
- MEB. (2011). *Dil ve Anlatım Dersi 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar Öğretim Programı*. Ankara
- MEB. (2015). *Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara
- ÖKK. (2016a). *İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: MEB Yayınları
- ÖKK. (2016b). *İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: Dikey Yayıncılık
- ÖKK. (2014). *İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: Yıldırım Yayınları
- ÖKK. (2015). *İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: Evren Yayıncılık
- Özkan, M. – Sevinçli, V. (2009). *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*. İstanbul: Akademik Kitaplar.
- Özlük, Y.Ö. (2010). *Türkçe Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterliklerine İlişkin Bir Araştırma (Kırıkkale İli Örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Semerci, N. (2004). Öğrenci Görüşlerine Göre Sınıf Öğretmenliği Derslerinin İşleyişi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004*, Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi
- Şengül, K. (2012). *Türkçe Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlikleri: Bir Durum Belirleme Çalışması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Uçgun, D. (2009). “Yazılı Anlatımları” Açısından Türkçe Öğretmeni Adaylarının Bilgi ve Beceri Düzeylerine Yönelik Bir Değerlendirme. *I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi (1-3 Mayıs 2009)*, Eğitim Araştırmaları Birliği Derneği-Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (8. Baskı)*. Ankara: Seçkin.